

8

APRIL
LETO 1939/40
LETNIK 70

Wites

Ksaver Meško

V cerkvi

*Vse prazno, tiho. Moj korak
udarja le ob mrzli tlak.
Ob slopih spenja se somrak,
v njem večna luč brli.*

*Vse prazno. Nič molilcev ni.
Na križu Jezus krvavi,
ves truden v tihi mrak strmi,
samoten, vendar Bog.*

*Tam zunaj, čuj, v gostilni ples
in petja vrisk. A tu na les
razpet je Krist, razbičan ves:
za njih trpeči Bog.*

Svjatoslav Mladinska

*Veter veje, koder hoče.
Naše misli z njim gredo
do poslednje tihe koč
za oddaljeno goro.*

*Vmes so žice in zidovi,
vse z železom prepleteno —
pota, človek in domovi.
Vsi smo bratje, vsi smo eno.*

*Kjer nas ločijo prepadi,
drevje raste za mostove.
Še smo močni in smo mladi,
zrasli bomo v čase nove.*

Zgodba o pastirju Pavlu

15. Peter graščak

a grofovem gradu so vladale velike zmešnjave in globoka potrnost že tretji dan in so se z vsakim dnem še stopnjevale. Žarka zvezda upanja, ki se je bila prikazala prvi dan, se je tudi že prvi dan utrnila in pokopala za seboj vsako upanje na rešitev mlade grofice: čudoviti zdravnik, ki je čudodelno ozdravil hlapca volarja, je izginil kakor duh in zabrisal vsako sled za seboj; sli, ki so bili poslani za njim, so se vračali žalostno v grad brez vsakega ugodnega poročila.

Potekel je prvi dan: izginule svinjske dekline, prejšnje grajske vratarice, še ni nihče pogrešil; ozdravljeni volar je skakal, se smejal in norel od veselja; mlada grofica je trpela kot duše v vicah; vsi v gradu so oprezovali, kje se bo prikazal čudodelni zdravnik, kdaj bo stopil v grad in kakor hlapca volarja rešil mlado grofico. Zdravnika čudodelnika ni bilo od nikoder.

Pričakovali so ga drugi dan. Zdaj, zdaj mora priti rešitev. Mlada grofica se bori v smrtnih težavah. Hlapec volar se je umiril in poprijel za delo. Ugotovili so, da je izginila deklica, prejšnja vratarica, s čudodelnim zdravnikom že prvi dan. Kaj naj to pomeni?

Napočil je tretji dan. Hlapec volar je delal, kakor da bi še nikdar v življenju ne bil bolan. Dekla, prejšnja vratarica, je izginila kakor kafra za vselej iz gradu, iskali je niso več. Sli so vsako uro prihajali in odhajali, o čudodelnem zdravniku ni bilo ne duha ne sluha. Mlada grofica je umirala. Vse je žalovalo v gradu, vse je jokalo. Grof, ki je obetal vse premoženje in hčerko za ženo tistemu, ki bi jo rešil, si je v obupu pulil lase in trgal obleko z života.

Zdajci zastane vsem sapa. Kdo je ta, ki drevi naglo kakor veter proti gradu? Ali prihaja rešitev? Ali je to on, zdravnik čudodelnik?

Novo upanje se je vzbudilo. Srca vseh so zatrepetala. Ali bo zvezda tudi tretji dan zašla brez rešitve, kakor je prvi dan?

Pridrvel je pred grad prelepi zdravnik čudodelnik, se vrgel iz sedla, prepustil penecnega se konja samemu sebi v grajskem vrtu, preskakoval kar čez tri, štiri stopnice, brez trkanja butnil in vdrl v grofičino sobo in v eni sapi zavpil: »Kje je, kje je, da jo rešim?« In ko je tako zavpil, je globoko zajemal sapo, ker ga je od prehitrega dirjanja na konju kar dušilo.

»Prepozno, oh, prepozno! Že je zaprla oči!« so jokali okoli stoječi.

»Hitro, hitro, kje je?« kliče čudodelni zdravnik. »Komur Bog dá, mu vsi svetniki ne vzemo!«

Niso vedeli, kaj naj pomenijo te besede, vendar so jim bile v tolažbo. Grof se je obrnil k njemu in mu proseče govoril: »Če si reven ali bogat, tebi dam hčerko in vse, kar imam, samo reši jo, reši!«

»Prepozno, oh, oh, prepozno! Nič več se ne zgane, umrla je! Oh, oh!« so vpili oni, ki so stali ob njeni postelji.

Čudodelni zdravnik, Pavlov brat Peter iz vasi, stopi zdaj bližje, vzame mehko roko prelepe gospodične v svojo roko, ji potiplje žilo in reče: »Ni mrtva!«

»Ni mrtva!« so ponovili poživljeni za njim drugi, žarek upanja se je prikazal daleč, daleč v daljavi in grof je zavpil z drhtečim glasom: »Če ji moreš pomagati, pomagaj! Dam ti, kar hočeš, samo reši jo!« Peter, zdravnik čudodelnik, je odgovoril moško: »Prišel sem, da ji pomagam in pomagal ji bom. Ura njene rešitve je napočila.«

»Kar poreče, storite!« je še dejal grof, do smrti utrujen, nato pa se bolj zgrudil nego sedel v stol ob postelji in gledal blede obraz svoje mile hčerke.

Izpod prelepih belih prstkov je vzel počasi zdravnik čudodelnik bel robček, ki ga je tiščala v roki. Konec belega robčka je pomočil v čutarico s čudodelno živo vodo, prav rahlo ji je potegnil z njim preko obeh senc: prelepa mlada grofica se je zganila, prebudila.

»Oj!« so zastrmeli vsi.

Še je pomočil konec njenega belega robčka v čutarico s čudodelno živo vodo in prav rahlo potegnil z njim preko njenih obrvi: prelepa mlada grofica je odprla nebeško lepe nedolžne oči.

»Oj! Oj!« je vse strmelo.

In še je pomočil konec belega robčka v čudodelno živo vodo v čutarici in rahlo, prav rahlo potegnil preko njenih ustnic: rajsko milo se je zasmehljala prelepa grajska gospodična.

»Oj! Oj! Oj!« je strmelo staro in mlado.

Zdaj je vzel čutarico v roko in kanil tri kaplje čudodelne žive vode v njena usteca: prelepa mlada grofica je sladko ogovorila očeta in mater, ki sta si ganjena brisala oči, in ju vprašala: »Na kakšno posteljo ste me dejali danes, ko je prišel moj ženin? Vse je tako čudno.«

Od strmenja niso mogli, niso znali odgovoriti.

Še je kanil tri kapljice čudodelne žive vode na njene mehke bele roke: prelepa mlada grofica je izpregovorila: »Joy, kako čudno trdno sem spala.« Veselo je zakrilila z rokami in prisrčno objela in poljubila svoje drage starše, ki so od veselja jokali, in tudi oni, ki so stali ob postelji, so se usekali in si brisali solze.

In še zadnjič je kanil tri kapljice čudodelne žive vode na njeno mirno utripajoče srce: prelepa mlada grofica je pomlajena in zdrava zagostolela radostno kot drobna ptička na zeleni vejici: »Dobri očka, zlata mamica! Zdrava sem kot ribica v čistem potočku in vesela, zadovoljna in srečna, kakor še nikdar v življenju. Vstala bom, v grajski vrt bom šla in se tam igrala s svojimi prijateljicami: z belo lilijo, z modro vijolico, z rdečim nageljnom.«

Vsi so pogledovali čudodelnega zdravnika in ga s pogledom prosili: »Odloči ti, ki si njen rešitelj!« In čudodelni zdravnik je spregovoril in rekel: »O, kako dolgo si spala, draga sestrica! Zdaj pa le vstani, čas je že, zdrava si!«

»Hvala ti, preljubi bratec!« je odgovorila prelepa mlada grofica in hvaležno podala svojemu rešitelju prelepo belo roko. Prejasni gospod grof je vstal, prijel čudodelnega zdravnika za roko in rekel: »Hčerko, moje življenje si rešil, grofija je zdaj tvoja, tu je moja roka!« Podala sta si roke in grof je še poudaril: »Vse je zdaj tvoje, kakor sem rekel, vse moje premoženje in najdražje, kar imam, moja rešena hčerka!«

Od prevelikega veselja in nenadne sreče ni mogel govoriti čudodelni zdravnik. Le rahlo se je sklanjal z glavo in nemo pritrjeval grofovim besedam.

Šli so v drugo sobano na prigrizek. Peter, čudodelni zdravnik, ni mogel ne jesti ne piti. Izgovarjal se je, da še ni popolnoma pomirjen od nagle ježe, pač pa je svetoval, naj prelepa mlada grofica dosti uživa nekaj dni, da si opomore od hude bolezni. Poslali so ponjo, ki se je medtem že preoblekla. Ko je stopila v dvorano, je menil Peter, da *vzhaja sonce*: dražestna, prelestna je bila, da, angelc nebeški.

Zdaj je Peter rad jedel in pil. In ko se je okrepcal, potreben je že bil, se je spomnil na poročno darilo, ki mu ga je izročil Pavel danes zjutraj. In vzel je dragoceno škatlico z demantom v roke in rekel: »Nevesta moja, tu je moj poročni dar.« Prelepa mlada nevesta ga je sprejela in odgovorila: »Sanjala sem, da mi prinese ženin lepo poročno darilo: demant v dragoceni škatlici, vreden tri naše graščine. Sanje so bile resnične. Hvala ti, ljubi moj ženin!« Prejasni gospod grof je kar strmel, ko je ogledoval ta čudoviti demant.

Grof je svetoval, naj bi ostal Peter kar v gradu do poroke. Ali ta je to odklonil in odgovoril: »Ne, grem prej še domov po svoje premoženje, po svojo doto.«

In je res šel in pripeljal tri skrinje suhega zlata od zaklada, ki sta ga s Pavlom odkopala tisto noč; pa je še ostalo doma v vasi toliko, da ga jim nikdar ne bo zmanjkalo. Tudi Jerica bo imela od zaklada lepo doto in še revežem so mnogo podarili. Pavel pa se ni dotaknil zlatega zaklada, niti enega zlatnika ni maral sprejeti.

Ko so pripeljali tri skrinje zlatnikov v grad, je rekel grof: »Prevelika je tvoja dota, Peter. Kaj hočeš s tolikim denarjem? V preveliko premoženje rad hudir vtakne svoje kremplje, in to pomeni nesrečo.« In so razdelili Petrovo doto na tri dele: prvi del so izročili cerkvi, drugi del so razdelili med uboge, tretji del so spravili v grofovo zakladnico za vse morebitne velike nesreče.

V treh tednih je bila poroka. Svatba je trajala ves dan. Kmetje iz okolice so bili svatje, kmetice družice. Na gostijo so bili povabljeni vsi siromaki, ki so tudi res prišli in se dobro imeli. Presrečni ženin Peter, čudodelni zdravnik, je napival prelepi mladi nevesti, svojemu angelcu nebeškemu, kakor jo je klical, svojim in nevesti-

nim staršem in sorodnikom, vsem svatom in družicam in še posebej vsem revežem iz okolice. Pozabil tudi ni napiti svojemu milemu bratu Pavlu, ki mu je naklonil toliko srečo, čeprav ga ni bilo na svatbi. Zakaj on se je bil popolnoma odpovedal vsemu posvetnemu in ostal tudi ta dan na paši, da se je mogel brezskrbno in nemoteno pogovarjati s svojimi prijateljski in bratci na zelenem pašniku, predvsem pa s Kristusom, ki je visel na križu med nebom in zemljo.

adnja svinjska dekla v gradu, nekdanja prelepa grajska vratarica, ki je šla na drugi svet iskat čudodelne žive vode, je padala v breznu ob belih pečinah v grajskem gozdu, padala je in še padala in padla slednjič na velik kup sena na drugem svetu. Bila je mrtva.

Sivi starec, Vetrov oče, se je tisti čas mudil na drugem koncu svojega podzemeljskega kraljestva. Šele v treh dneh se je povrnil in zagledal na visokem senenem kupu nekaj črnega, ki je že močno smrdelo. Ni pogledal, kaj je. Kar pihnil je tisto črno na gnoj, pa je preveč pihnil in ni padlo na gnoj, ampak se je še naprej po zraku vrtelo in plosknilo slednjič, v veliko nejevoljo Vetrovega očeta, v studenec z mrtvo vodo. Starec se je zavrtel na peti, poskočil in že

sfrčal do studenca. Še pogledati ni maral, kaj je notri. S plosko roko je udaril v mrtvo vodo, voda je zapljuskala in vrgla tisto reč, kar je že bilo, daleč nazaj in je padlo, proti volji Vetrovega očeta, naravnost v živo vodo. In ko je padla v živo vodo, je oživila, se skopala ter prišla iz vode, ne več umazana in grda zadnja grajska svinjska dekla, nego pomlajena nekdanja grajska vratarica, cvetoča kot roža in zdrava kot še nikoli prej. Ko se je pogledala v vodi, je vzklিকnila prešerno: »Tako sem pa zala, da se mi kar sitno zdi! To bo grof vesel, ko se mu prikažem.«

V tem je prifrčal nazaj Vetrov oče. Ko ga je zagledala, je zaplesala pred njim in rekla: »Poglejte me no, ali nisem gorša od vsakega dekleta.« Vetrov oče se je zdrznil ob teh besedah in vprašal: »Nesrečno bitje, odkod pa si ti prišlo na drugi svet?« In prelepa grajska vratarica je odgovorila: »Kako moško izprašujete. Saj vendar veste, da sem prišla z onega sveta. Po mrtvo vodo sem prišla in prav lepo prosim, da mi je daste za eno čutarico. Staro bolehalo gospo grofico bom z njo poškopila in se je za vselej iznebila. Pa bi še prosila za čutarico žive vode. Starega nadložnega grofa bom z njo pomladila in se z njim za večno poročila.«

Sivi starec, Vetrov oče, se je zgražal nad takim govorjenjem ter srdito vzklিকnil: »Nesrečno bitje, z mrtvo vodo ne boš ti stare gospe umorila in se je za vselej iznebila, in z živo vodo ne boš ti starega grofa pomladila in se z njim za večno poročila; nikdar, nikdar, nikdar več ne prideš lepa in mlada na oni svet nazaj!«

Prelepa nekdanja grajska vratarica je pri teh besedah omedlela in se sesedla. Trije tedni, trije dnevi in tri ure so pretekli, preden se je zopet zavedela. In ko se je zavedela, se je zagledala v vodi in videla, kakšna je: »Joj, joj in prejoj!« Zopet je bila umazana in grda zadnja grajska svinjska dekla. Z razdvojeno dušo in s strtim srcem je trepetala v velikem kesanju in si želela samo smrti. Obupno je klicala: »Pridi, pridi, smrt, in reši me!«

»O, ne boš še umrla, ne. Delala boš pokoro dolgo, dolgo, dokler ti ne izprosi milosti tvoj nezaklejeni in neljubljeni sin Pavel,« ji reče Vetrov oče.

»Moj sin Pavel?« se začudi nesrečnica. »Pa kdo je ta, ga li poznam?«

»Poznaš, saj si govorila s čudodelnim zdravnikom, ki je ozdravil z živo vodo hlapca volarja, ne?«

»Da, govorila sem z njim, Je mar čudodelni zdravnik, tisti prelepi mladenič, moj sin Pavel?«

»Tako je. On je tvoj sin,« je potrdil Vetrov oče, nato pa ji vse po vrsti povedal, kako se je z njim godilo od takrat, ko je nesla lastno dete divjim zverem, pa do snidenja z njim takoj po čudodelnem ozdravljenju volarja.

Kot šiba na vodi se je tresla nesrečnica, ko je slišala iz ust sivega starca, Vetrovega očeta, čudovito zgodbo o lastnem sinu, ki ga je zavrгла, a je kljub vsem hudobijam matere ostal živ in postal, kakor je mislila, po rešitvi mlade grofice grofov naslednik. Spoznala je zdaj še bolj, da so vsi njeni upi pokopani, vsi njeni načrti uničeni, da je njena prihodnost prazna in puhla, brez vsake vrednosti, če bi se ji tudi posrečilo priti kdaj na oni svet. »Smrt, smrt, pridi, oj pridi in reši nesrečnico!« je klicala obupana in razdvojena.

Vetrov oče je videl v njeno dušo. Bil je usmiljen in jo je tolažil: »Zaupaj, nesrečno pozemeljsko bitje. Tvoj sin Pavel, ki na samotnem pašniku pase čredo svojega krušnega očeta, prosi in moli za tvoje odrešenje.«

Ta novica jo je predramila iz obupanosti in jo postavila iznova v življenje. In ko so ji zopet delovali možgani kot navadnim ljudem, je vzkliknila: »Prelepi moj sin Pavel je vendar grofov naslednik, ali ne?«

»Lahko bi bil, a on se je temu odpovedal. Kmetov sin Peter, s katerim je skupaj preživel otroško dobo in ostal tudi pozneje njegov neoločljivi prijatelj, praznuje danes ves srečen poroko s premilo mlado grofico v gradu.«

»Kaj je ni ozdravil moj sin Pavel?«

»Ne! Tudi temu se je odpovedal. Svojemu prijatelju in bratu Petru je dal čutarico čudodelne žive vode, s katero je ta rešil mladi grofici življenje, in postal tako grofov naslednik. Še več: s čutarico žive vode bi si lahko služil Pavel kot sloveč zdravnik milijone, a odstopil je tudi ta moj dar Petru v korist. In še več: čudodelne sveče za srečno zadnjo uro ni shranil Pavel zase — morda bi jo bil dal tebi, ako bi se mu bila razodela — prižgal jo je na grobu svojega dobrotnika, pokojnega duhovnega gospoda pri fari. Ko je dogorevala, se mu je rajni gospod zahvalil: »Trpel sem veliko, ker sem bil prenehak in predober v življenju. Ti si me rešil s čudodelno svečo, hvala ti, Pavel!« In pokojnikova duša se je dvignila v nebo. In še in še več: čudodelni demant, ki sem mu ga podaril in je vreden najmanj toliko kot tri graščine in grofije, je dal prijatelju in bratu. Ta pa je demant izročil dražestni nevesti, mladi grofici za poročni dar. In zlati zaklad, dota presrečnega ženina Petra, je bil tolik, da se niti grof ni upal vsega sprejeti v svojo zakladnico. Razdelili so ga na tri dele in podarili prvo tretjino cerkvi, drugo revežem, le tretjo tretjino so ohranili v gradu. No, in čigav je bil zaklad? Sama veš, da tvojega sina Pavla. Vidiš, nesrečnica, tak je tvoj sin Pavel. Vsemu posvetnemu se je odpovedal, vse, kar je imel, ali bi vsaj lahko imel, je prostovoljno in z veseljem daroval drugim, samega sebe pa Kristusu na križu. In zdaj išče reven in ubog, kakor Kristus na križu, tebe in tvojo dušo, tvoje odrešenje.«

Nesrečna mati je strmela in naposled doumela: njen nezaželjeni in ne-ljubljeni sin se je odpovedal vsemu in išče njo, svojo nepoznano mater, njeno dušo in njeno odrešenje. In ona? O joj in prejoj!

Vsa v solzah, resnično strta in skesana se je vrgla na zemljo in klicala nebesa za usmiljenje. Njena naravna materinska ljubezen, doslej zadržana in zatrta v premoč razmer, v katerih je živela, se je predramila v globinah njenega srca in vzklikla na dan v vsej prvotnosti in naravnosti s tako silo, da je bil njen sin zdaj ne le zaželjen, nego tudi nanovo oživiljen in prerojen v njenem srcu, v njeni resnični materinski ljubezni, v njenem neizraznem hrepenenju po njem, po sinu. In vstala je, pogledala v smeri proti sinu na tem svetu, ga klicala izpod zemlje po imenu in ga prosila in rotila, naj se vendar oglasi.

Po zraku in svetlobi mu je pošiljala materinske pozdrave in prosila, naj ji odzdravi. Ponužala mu je svoje materinsko srce v dar in prosila, naj ga sprejme. Od duševnega preobrata vsa onemogla je klicala z glasom, ki bi mogel zdramiti in prebuditi mrtvega v grobu: »Moj sin, moj ljubljeni sin, edinec mojega srca, zaklad moj, moje edino najdražje na svetu! Vsa moja materinska ljubezen plamti in gori le zate edinega, ti moj srčno zaželjeni, ti moj nad vse ljubljeni najdražji!«

Molila je k Bogu in prosila sivega starca, Vetrovega očeta, naj ji pove, naj reče, kaj naj stori. Sivi starec, Vetrov oče, ji ni odgovoril, temno je gledal predse in molčal.

Še je molila, še je prosila: »Povejte, recite, kaj naj storim?«

Sivi starec, Vetrov oče, še ni odgovoril, še je gledal temno predse in molčal.

Še bolj je molila, še bolj je prosila: »Vetrov oče, povejte, recite, kaj naj storim?« Sivi starec, Vetrov oče, tudi zdaj ni odgovoril, gledal je temno predse in molčal.

In ko je še molila in še prosila, naj pove, naj reče, kaj naj stori, je obrnil Vetrov oče svoj resni pogled vanjo in izustil: »Sina imaš kakor nobena mati.« In je znova gledal temno predse in molčal.

»Sina imaš kakor nobena mati,« je bežno šlo skozi njena ušesa. Ni doumela tega odgovora. Ko pa so ji prišle te besede do srca in je polagoma spoznala njih vsebino, so jo pretresle in si je govorila: »Da, sina imam, ki sem ga zavrgla kakor nobena mati. Da, sina imam, ki se je vsemu svetu odpovedal, kakor nobena mati. Da, sina imam, ki ga ljubim kakor nobena mati.«

V tej veliki ljubezni do sina je bila tudi sama prerajena in oživljena. In je vzkliknila in zatrdila: »Da, sin moj ljubljeni, poslušaj, kar govori tvoja nesrečna mati: mater imaš, sinko moj, kakor noben sin, toda vedi, odpovedujem se poslej vsemu svetu, le zate hočem živeti in delati pokoro, dokler mi ti ne izprosiš milosti pri Bogu.«

Sivi starec, Vetrov oče, je zdaj vstal in razprostrl svoje bele roke kakor v objem. Izpod brezdanjega prepada pri belih pečinah v grofovem gradu pa je kakor glas ljubljenega sina s tega sveta narahlo zadonela v podzemeljsko Vetrovo kraljestvo romarska pesem, tista žalostna:

»Tekla je, tekla rešnja kri
za odrešenje vseh ljudi...«

Delala je spokornica pokoro dolgo in stanovitno.

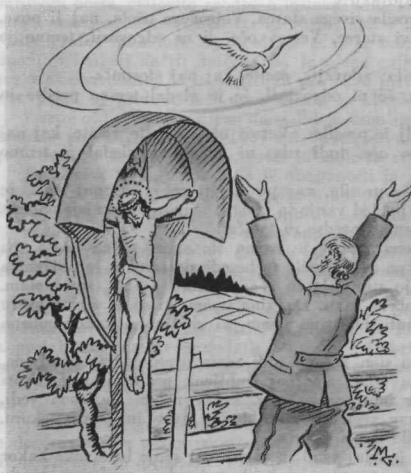
Grenke solze, debele kot jagode, ki jih je pretakala noč in dan, so ji izdolble in vdelale od levega in od desnega očesa navdzol dve stezici, ki sta se zdeli kot dva žlebička. Od molitve, ki jo je opravljala vedno kleče, so ji noge v kolenih zabrekle in se strdile. Živela je ob divjem sadežu in grenkih koreninah. Miloščina je bila nepoznana v Vetrovem kraljestvu. Pa če bi bila tudi poznana, kaj pa je ona imela, da bi delila z bližnjim? Edino svoje srce. To pa je bilo od prvega trenutka spoznanja darovano sinu Pavlu, edinemu na svetu, ki ga je ohranjala v spominu v neizravni materinski ljubezni.

Starala se je v podzemlju hitro. Sedemkrat hitreje kot pod božjim soncem. Stara je bila nekaj nad petdeset let, pa se je zdelo, da jih ima že precej nad sto. Noge je niso več nosile, roke so se ji le s težavo še gibale, oči so ji opešale, slišala ni več razločno. Stara in zgrbljena kot mavrah v gozdu je ždela neprestano na enem in istem kraju. Ozirala se je pa še vedno v smeri proti sinu, klicala ga, pošiljala mu pozdrave in to dan na dan, uro za uro, minuto za minuto. Vsak dih je darovala njemu in ljubemu Bogu.

Umirala je že, a umreti ni mogla. Še v smrtnih težavah je klicala sinovo ime in prosila Boga, da bi ga še enkrat videla na svetu.

Bog se je usmilil uboge spokornice. Vetrov sinko, mili Jug, jo je некоč, ko je najbolj koprnela po sinu, sprejel v svoje mehko okrilje, jo odnesel na ta svet in prinesel pod visoki leseni križ na samotnem pašniku.

»Moja mati!« je vzhičeno zaklical Pavel v čudnem jasnem spoznanju.

»Sin moj, sin moj, sin moj!« je sladko klicala mati spokornica v smrtni grozi.

Planil je Pavel k njej, a ko se je dotaknil njene roke, se je sesula v bel pepel, bela golobica je zletela iz belega pepela, ki ga je takoj nato raznesel veter na vse strani, da se še poznalo ni, kje počivajo njeni ostanki. Bela golobica, ki je zletela iz belega pepela, se ni prav nič ozirala proti grofovemu gradu. Krožila je nad sinkom ob velikem lesenem križu, gledala le nanj, edino samo nanj, se dvigala vedno više in više, izginila naposled v vedno ožjih krogih strmečim

Pavlovim očem in zletela naravnost v nebesa. V sončnih žarkih je donelo:

»Jezus je usmiljen bil...«

Samo enkrat je le bežno videl Pavel svojo pravo mater, staro in zgrbljeno kot mavrah v gozdu, samo enkrat je slišal sladki materin glas, tresoč se že v smrtni grozi: nikdar več mu ni izginila materina podoba iz oči, nikdar več mu ni umolknila materina prva in zadnja beseda v ušesih. V njegovem srcu je živela njena podoba, ki je postajala v sinovi močni ljubezni dan za dnev svetlejša in jo je gledal, dokler je živel. V njegovem srcu so se oglasili sladki materini klici, ki so postajali v silni sinovi ljubezni slajši in jih je poslušal, dokler je živel. In ta svetla materina podoba in ti sladki materini klici so mu zbudili v srcu neskončno hrepenenje in koprnenje po njej, v njeni zadnji uri spoznani, že v njegovi rednici, v vasi ljubljani in pozneje sluteni in težko pričakovani pravi materi. In to neskončno hrepenenje in koprnenje v srcu je preko njegovih prijateljčkov in bratcev in križa na paši prodrlo oblake in se dvigalo k nebeškemu Očetu. »Samo k nji, k svoji pozno spoznani in ljubljani materi,« ga je klicalo, je vpilo poslej pastirjevo srce v nebesa.

Še je donelo v sončnih žarkih in odmevalo v sinovem srcu:

»Jezus je usmiljen bil...«

(Konec prihodnjič.)

Moj prvi april

Sicer nas v življenju potegnejo za nos, ne da bi se ozirali na mesece ali dneve, ne prizanašajo ne mladim in ne starim, le mrtvih se ognejo, toda prvega aprila je pa nekako predpisano, da potegneš ti druge za nos in da oni navlečejo tebe.

Meni se je mlademu pokovcu zdel prvi april nekaj praznik. Za vse druge dneve je veljala zapoved: ne laži, prvega aprila se je pa vsa laž razlezla po človeku in se svobodno razkošatila. Lagali smo tako debelo, da resnice od laži nismo več razločevali, da so se materine oči razžalostile in zaprosile: »Nehajte vendar, saj se jutri še odpaditi ne boste mogli!«

Takrat sem hodil v prvi razred. S črkami sem se že prerekal in dve tablici za pisanje sem do takrat razbil; rekel sem, da sta se razbili.

Ves teden pred prvim aprilom sem razmišljal, kako bom potegnil Franceta in Jaka in Jožeta, ki so hlačali za menoj, se včasih tudi zakadili vame, pa sem jim bil le kos. France je bil preprekljast, Jaka preveč zavaljen. Jožeta je pa že orglo, če se je le široko prestopiti hotel.

»Podgana se je ujela v hlevu!« sem skuhal proo laž. France je bil na podgane hud, ker se jih je bal, za nič drugega ne. Meni so se podgane studile, on jih je pa nosil k potoku in jih gledal, kako so se davile v starinskem loncu. Mrtve je zakopal pri slivi, da bi lepše rasla in meni se je včasih zazdelo, da slive čudno diše. Jedel sem jih pa le.

»Res?!« se je razveselil France.

»Res, res!« sem zatrjeval in ucurl jo je v hlev in ker je bil prenagel, ga je krava brcnila. Ko se je pobiral z gnoja, mu je hotela požreti še srajco. Z raskavim jezikom je hlastala po njej, da je uso zaslinila. France je pozabil na podgano in prijokal v hišo!

»Pa sem te, pa sem te naaprillil!« sem vriskal in ker sem bil le preveč glasen, mi jo je oče s pasom pritegnil čez pleča, da me je za hip vse minilo. Vem, France mi jo je privoščil, ampak naaprilljen je bil pa le!

»Jaz pa za srakoperje vem in ti ne povem!« sem dražil Jaka in Franceta. Za ptičje gnezdo bi večerjo dala, tako ju je mikalo, kakšni so ptički notri.

»Janez, popkar ti dam, če poveš za gnezdo!« se je ponujal France in je že pozabil, da sem ga navlekel s podgano.

»Pa daj!«

France se je obotavljal, popkar je bil preveč lep in težko bi dobil novega.

»Nal!« je izkolcal in jaz sem spravil nožiček. Brat se mi je za prvi hip zasmilil, ko sem pa pomislil, da je prvi april, me vest ni pekla.

»Vidiš! Tamle v Miklavževi meji. V tistem trnju je gnezdo. Strašno je skrito. Mladički so že veliki. Čez tri, štiri dni se bodo že izpeljali!« sem hlastal in France jo je sekal proti meji. Jaka kobalil za njim, Jože se pa zvalil po fleh in se drl: »Tiča lédu, tiča lédu!« Naprej ni mogel.

Opraskana in krova sta privekala in France si je raztrgal srajco. Bolj se mu je smilila ko koža.

»Zlagal si se!« se je zadrł vame in mi žugal s pestjo.

»Ali si videl aprila, ali si videl aprila!« sem mu nagajal in ga jezil. Oba je mati pomirila s šibo.

In sem nazadnje navlekel še mater, da kokoš jajce jé. Strašno se je jezila na kokoš in kar s šibo je letela v kurnik. Milo jo je pogledala kokoš z gnezda, pogodrnjala in si popravila ležišče.

»Ti bom že dal!« se je togotila in nekaj mrmrala in kar hudo mi je bilo, da sem še mater naaprillil.

Tisto dopoldne sem Jožeta poslal k sosedovim po turško sv. pismo. Komaj komaj je izgovarjal težke besede, izbasal jih je pa le. Odracal je počasi in tam so mu naročili, naj greš na Turško ponj.

»Nikar se ne daj več!« ga je opominjal France, Jože je pa jokal in sam ni vedel zakaj.

»Janez, sram te bodi, koleno kažeš!« se je obrnil k meni.

»Ne boš me!« sem mu jo zagodel.

Popoldne sem z lažmi kar ponehal. Pomagati sem moral očetu, ki je prekladal stare butare in vlagal pravkar narejene, da bi se osušile. Butare je delala in naredila mati, sekala je s sekirico, ki sem jo jaz skrhal, ko sem udrihal po kladi, v katero sem nabil na slotine žebljev.

»Saj pravim, ženske nimajo oči!« se je oče jezil in me prijel za roko.

»Poglej, saj vidiš! Ali ne štrle okleščki iz butar? Kap jih bo močil!«
»Vidim, vidim!« sem mu zatrjeval in kar imenitno se mi je zdelo, da se oče tako moško razgovarja z menoj.

»Na vsak način bo treba skladanico popraviti. Saj me je sram, kaj bodo ljudje rekli! Da bi pa butare razkladala, nak, preveč dela bi bilo!« je razlagal oče in jaz sem ga verno poslušal. Tako prijazen pa že dolgo ni bil z menoj!

»Veš kaj, ali znaš k Polencu v Spodnjo Zabnico?«

»Znam, znam!« sem hitel in ponosen sem bil, da mi oče zaupa morda kako važnost. Kar koli, oče že ve, koga lahko pošlje. France bi pozabil, kar bi mu naročil, Jaka bi se pa zgubil.

»K Polencu bi šel, tam imajo take škarje, z njimi bi vse te količe in okleščke postrigli. Vrečo vzemi in reci, da jih jaz prosim in da jih boš še danes nazaj prinesel. Ali si boš zapomnil: Prosim za take škarje, da bo oče butare obstrigel!«

»Sem, sem!« sem se ustil in na glas ponovil naročilo. Za vasjo sem jo ucvrl in se nikjer ustavljal, ves čas pa ponavljal: »Prosim za take škarje, da bo oče butare obstrigel!«

»To pa že, to! Saj si močan, jih boš že nesel. Nazaj jih pa ni treba nositi že danes, se nič ne mudi!« mi je odgovoril Polenčev oče, ko sem mu gladko izrekel: »Prosim za take škarje.. « Dal sem mu vrečo in Polenčeva Reza mi je odrezala veliko zagozdo kruha in se mi prijazno nasmehnila.

»Tako! Vrečo sem ti zavezal, da ne bi kaj zgubil. Vijaki in ključ so zraven, če bi se kaj pokvarilo. Sedaj se pa kar nič ne obotlajaj, da oče ne bo hud!« mi je naročal Polenc in mi oprtal vrečo. Bila je težka, da se mi je rama ponizala.

»Bo šlo! Kaj ne bi, saj si močan!« me je hvalil, jaz pa sem se davil: »Šlo bo, šlo!«

Tako potil se še nikoli nisem. Noge so mi že klecale, v rami me je žgalo in nisem

imel niti toliko moči, da bi vrečo predejal z ene rama na drugo.

»Dober si!« me je pohvalil oče, jaz pa nisem mogel do besede.

»France, Jaka, Jože, mama!« je zaklical oče, jaz pa sem stal pri vreči in bilo mi je, ko da sem napravil strašno veliko delo. Nasmehnil sem se Francetu in Jaku, za Jožeta mi še mar ni bilo, kot bi hotel reči: »Vidva bi omagala, jaz sem jih pa le prinesel!«

»Poglejmo, kaj je Janez prinesel!« je rekel oče in se sklonil k vreči in jo odbezal.

»Težak pa je ta april, težak! Dobro si se spokoril!« se je zasmejal, zakrohotali so se bratje in še mati mi je prisoščila. Iz vreče me je zijalo staro železje, ki se je zapletalo okoli obrabljenega volovskega komata.

Zaprl sem se v izbo in tisti prvi april s starim železjem in obrabljenim komatom sem si za zmerom dobro zapomnil.

Venceslav Winkler

Zgodba o mrtvi vasi

Živel je graščak, bil je bogat, da je kupil vas, hiše in ljudi. Prav vse, tudi Jernejčka ciganskega, ki ni imel ne očeta ne matere, temveč le cesto in popotno palico. Vsak človek ima nekje dom. Tudi Jernejček ga je imel. Ni sicer vedel, katera hiša je njegova, toda rekli so mu in je moral ostati, da je še njega kupil graščak. Bilo je vse poceni, dva denarja za človeka, tri za hišo, štiri za grunt. Jernejčka je dobil graščak za nameček.

Bil je pa graščak prav daleč doma. Na skrivaj so si ljudje marsikaj namigavali. To je pa res, takole proti večeru je dobival navadno goste. Pripeľjali so se v zaprtih vozeh in konji so tolkli po kamniti cesti proti gradu, da so se iskre kresale. Grajski hlapci so pravili, da je smrdelo po žveplu. Pa to mogoče ni bilo res, saj je bil drugače graščah človek kot drugi, le strog je bil in trd tudi. Na primer prav zaradi Jernejčka. Ni ga mogel videti. Če ga je srečal, ga je ošvrknil z bičem. Naj se spravi delat, ga je učil, kaj se samo potika po svetu. Jernejček je molčal. Pred gospodo je sploh dobro molčati.

Ko pa je prišla jesen in je grajski valpet s hlapcem pobiral desetino, je hodil Jernejček po njivah. Sam ni imel zemlje, a kaj je prijetnejšega, kakor hoditi takole jeseni, ko vsi delajo, po polju. Jernejček je hodil, mogoče je tudi kaj govoril, nič se ne ve. Toliko stvari se zgodi kar mimogrede, da se ne razloči, kdaj je začetek, kdaj konec. To pa je, čez nekaj dni se je valpet poklonil pred graščakom in povedal ponižno:

»Milostni gospod, letos ne bo desetine, nočejo je dati.«

Graščak je žvižgal, gledal nekam v dolino, še zmenil se ni za valpta. Valpet se je priklonil in povedal še enkrat.

»Že prav!« je rekel graščak kratko in žvižgal naprej.

No, to je morala biti prav posebna pesem.

Takrat Jernejčka ni bilo doma. Hodil je nekje onstran hribov. Ko se je drugo jutro vrnil, se je začudil. Vsa vas je molčala kot mrtva. Ljudje so ležali po tleh, po ležiščih, povsod, kjer jih je ura zalotila. Nekaterim se je poznalo na obrazu, da so se z muko branili konca. Ali je to smrt? Jernejček je tipal trupla, a ni mogel verjeti. Kaj niso govorili včasih o graščakovih sorodnikih? Dosti čudnega se zgodi na svetu.

Dva dni je posedal po vasi. Tretjega dne se je napotil v grad. Vprašal je, če ga vzamejo za hlapca. Valpet ga je pisano pogledal in rekel, da močan sicer ni, a ga bodo že zaposlili.

In je ostal.

Bilo je vse lepo in je imel pijače in jedače na pretek, a ga je ves čas skrbelo samo eno, kako bi rešil mrtvo vas. Ogradili so jo namreč in valpet je zapretil s palicami tistemu, ki bi stopil vanjo. Zato je trava prerasla pota in dvorišča in so se koče nagibale k zemlji, kakor bi se morale vsak hip zrušiti. Jernejček je dolgo premišljeval, potem se je odločil. Ves čas je bil v službi dober in pošten, pa so ga kmalu postavili za konjskega hlapca. Konji so pa bili že tiste čase taki, da so radi divjali in je nekoč zdivil graščakov najljubši vranec.

»Primate ga, primite ga!« je kričal graščak, ves zelen od jeze.

Pa nihče se ga ni upal prijeti.

Jernejček je pa prišel od nekod iz hleva, prijazno je pokimal konju in konj se je napatil proti njemu in se ustavil pred njim, kakor bi se nič ne zgodilo. Graščak je gledal malo debelo, potem je rekel:

»Ti boš odslej zmeraj pri meni.«

Jernejček je prikimal. Bil je zadovoljen.

Od takrat sta hodila zmeraj skupaj z graščakom. Zgodilo se je pa, da sta v gorah zašla. Konja sta komaj še lezla po stezi. Gospod se je hudoval in robantil, potem je ukazal Jernejčku, naj ga izpelje iz goščave.

»Prav rad,« je rekel Jernejček, »samo to mi povejte, zakaj je vas v dolini ograjena in kako, da so ljudje kot mrtvi?«

Graščak ni hotel povedati. Rekel je, da ga bo dal zapreti, ker je predrzen.

Jernejček ni odnehal.

»Pa ostanite v teh skalah!« je odgovoril.

Graščak je videl, da ni pomoči in je razložil vse po pravici. Hudobci imajo besedo vmes, v peklu bi se moralo povprašati.

Jernejček je razumel in sta kmalu našla pot.

Drugo jutro je graščak poklical valpta in mu ukazal, naj Jernejčka takoj vrže v ječo. Iskali so ga, a ga ni bilo nikjer več. Navsezgodaj je že izginil iz gradu in se odpravil proti peklu.

Dolgo je hodil. Pravijo sicer, da je pekel blizu, a Jernejček najbrž ni mogel najti prave poti. Ko je prišel do njega, je bil ves izmučen in zdelo se mu je, da ne bo mogel več živeti.

Potrkal je na peklena vrata, pa so mu odprli. Ko je povedal, kaj bi rad, so ga peljali pred najvišjega poglavarja vseh hudobcev. Pa tudi ta si ni upal sam odločiti. Sklical je veliki zbor. Prišli so hudobci z vseh strani sveta. Posedli so okrog kotlov, nekateri so se obesili za verige, potem se je začelo prerekanje in ropotanje. Ko se je pa velikemu poglavarju zazdelo, da je že vsega zadosti, je vstal in odločil po svoje:

»Naj bo, ker sem dobre volje. Vas je mogoče rešiti, toda ta človek, ki jo hoče rešiti, naj zato leto dni dela v peklu.«

Hudobci so pritrdili. Jernejčka je obšla groza, toda potolažil se je, da bo vse skupaj trajalo samo eno leto. Takoj so mu izbrali delo. Naložili so mu, da bo prenašal duše od peklenkih vrat pa do prve dvorane. In vsi so se mu smejali.

Bilo je res hudo. Vsaka duša se je otepala pekla. Medtem ko so hudobci, ki so bili tega vajeni, lahko prenašali po dve, tri duše, je Jernejček že pod eno omagoval. Padal je, pobijal si je obraz, bilo mu je res hudo.

Trpel je in trpel.

Končno je vendar preteklo leto. Prišel je zadnji dan. Proti večeru je šlo.

»Še zadnja duša!« je vzdihnil Jernejček.

Pa ko je nesel zadnjo dušo, je čutil, da je strahovito težka. Pogledal jo je natančneje in jo spoznal. Bila je duša domačega graščaka. Prestrašil se je.

»Nič se ne boji!« je zasopihala duša. »Graščak je pravkar umrl.«

Potem so ga izpustili iz pekla. Še podili so ga.

Hitel je domov. Seveda, bilo je daleč, pa je zamudil pogreb gospoda graščaka. Nič mu ni bilo žal. Toda tudi domača vas je zopet oživel. Ko pa je vaščanom pripovedoval, kako se je mučil zanje v peklu, so se mu vsi smejali.

»Pojdi no, pojdi! To se je kar samo od sebe zgodilo!« so rekli.

Moral je molčati, drugače bi ga zapodili. Počasi je začel še sam verjeti, da se ni nič zgodilo — — —

Andrej Šavli

Pravljica o zmaju

Pod Slemenom leži zelena ravan. Od roba do roba hitijo čez njo bele ceste. Kakor z nitmi so pripete z njimi vasice, ki so se umaknile z ravnine pod hrib in se plašno stiskajo pod vznožjem. Česa neki so se zblele? O, saj bi se rade udobno zleknile sredi ravnine. Več prostora bi bilo tam, sonce bi sijalo nanje od jutra do večera. Ob ravni in široki cesti bi se zvrstile pobeljene hiše, pred vsako ograjen vrt, na njem cvetlična greda. Še ljudi bi se polastilo praznično razpoloženje. Toda ravan je treba preorati v njive, da zraste krompir, oblice in nekaj koruze za močnik. Ljudje se že lahko potiskajo po klancih in tudi s soncem morajo biti zadovoljni. Saj sije kolikor more.

Tako je bilo že od vsega početka. Vdano in mirno so sprejemali ljudje iz božjih rok sonce in dež, točo, sneg in slabo letino, srečo in nesrečo, rojstvo in smrt. Kdaj pa kdaj, to se pravi na božič in na veliko noč, so se najedli do sitega celo belega kruha in mesa, drugače pa so živeli bolj v pomanjkanju kakor v izobilju. In ker so bili revni, so sanjali o bogastvu, zlatu in sijaju; ker so bili umazani coklarji, ki so morali včasih še gnoj izpred hiše znositi v košu, so sanjali o vitezih na čilih konjih; ker so bile raztrgane pesterne, so sanjale o kraljičnih in vilah; ker so bili od vsega sveta pozabljeni pastirji in kravarji, so sanjali o kraljevskih prestolih za gorami; ker so živeli ob oblicah, krompirju in močniku, so sanjali o bogatih pojedinah in o dobrotah Indije Koromandije. Lažje jim je bilo tako. Izmislili so si pravljice.

Izmislili so si tudi ono o strašnem zmaju.

Nihče ga ni klical, nihče si ga ni želel, pa se ti privleče od nekod, se nemarno zlekne v močvirje ali pa se potegne v kakšno votlino in pravi:

»Tako in tako! Nič drugače! Vsako leto mi boste dajali sedem najlepših mladeničev in sedem najlepših mladenk, sicer joj vam!«

Kaj hočejo ubogi ljudje? Vsako leto mu pripeljejo sedem najlepših fantov in sedem najzaljših deklet, kajti zmaj ima sedem strašnih glav. Žalost in strah se naselita po hišah. Matere jočejo za sinovi in hčera. Matere so menda samo zato na svetu, da jočejo za svojimi sinovi in hčera. Kralji pozivajo na boj proti strašnemu zmaju. Pol kraljestva obetajo in še roko kraljevske hčere. Res si junaki opašejo ostre meče, zajahajo bistro konjiče in jezdiijo nadenj. Toda zaman! Zmaj ne pozna milosti, ne šale.

Končno se le najde junak, ki je kos krvoločni pošasti. Odseče ji vseh sedem glav. V sedmi najde celo čudežen lek, ki obudi k življenju vse zmajeve žrtve.

Takšna je pravljica o zmaju. Otroci jo poslušajo in vstajajo jim lasje. Oddahnejo se, kadar je pripovedovalec končal. Deklicam se utrne skrita solza, dečki bi se šli najraje poizkusit s pošastjo kakor junak iz pravljice. Nato se deklice potolažijo in dečki zavržejo misel na junaštvo, češ:

»Saj je vse le pravljica! Saj to ni mogoče!«

Nekega dne pa se je zgodilo nekaj nemogočega. Ko so se ljudje zjutraj prebudili, si pomeli oči, vstali in pogledali po ravnini, jim je zastala kri po žilah. Sedem je bilo dolin, ki so vodile iz ravnine, in po vsaki je gledala strašna zmajeva glava. Bog vedi odkod se je privlekla pošast, legla nekje za goro in stegnila svoje vratove po vseh sedmih dolinah.

»Ali je to mogoče? Ali niso le sanje? Morda le pravljica? Jutri vstanemo in bo vse kakor prej.«

Tako so stokali ljudje in se tolažili.

Tedaj je pošast izpregovorila:

»Gorje vam, ljudje! Dahnil bom svojo strupeno sapo na vaša polja in posušila se bodo. Pomirali vam bodo otroci od gladu. Zato le brž potolažite mojo jezo in žejo! Vsako leto terjam od vas sedem najlepših mladeničev in sedem najlepših mladenk!«

Tako je govorila pošast. Ljudje so poslušali in se zgrozili:

»Za čigav greh nam je poslal Bog to kazen?«

Matere so pokleknile in zajokale:

»Vse ti damo, le naše najdražje nam pusti!«

In starci so rekli:

»Poglej, ukrivljeni so naši hrbti, uvele so naše dlani, usahnila naša moč!
Komu naj izročimo zemljo in dom?«

Možje so zapahnili vrata z železnimi zapahi, matere so stisnile otroke v naročje.

»Ne damo jih!«

Zaman. Zmajeve oči so zagorele v strašni jezi, strupena sapa se je zakadila iz nosnic in zmajevi jeziki so sikali v polja.

Takrat je vstal izza mize najstarejši sin in rekel:

»Pa pojdem! Da le vi ostanete!«

Vstala je od mize najstarejša hči:

»Saj vidite, kako je...«

Žalost in jok sta se naselila po hišah, vaseh in polju.

Šli so proč in se niso vrnili. Šli so drugi, tretji... Prazni so ostali domovi. Le starci in otroci so ždeli v njih. Starce bodo nekega dne pokopali, otroci dorastejo in gredo na pot, ki jim je sojena.

Samo še majhna iskrica upanja je ostala:

»Jutri se zbudimo, zamahnemo z roko in poročemo: »Kaj vse se človeku ne sanja!«

Tudi v meni je tlela ta iskrica. Nekega dne pa je ugasnila. Sanje se ne morejo razbliniti, ker so resnica. Zmaj, ki je legel za goro in terja od nas toliko žrtev, ni oni iz pravljice. Resničen je in grozen. Ime mu je: tujina.

Ta požira leto za letom naše najkrepkejše fante in najzaljša dekleta. Na vse strani, po vseh dolinah se razhajajo. Žene jih v svet beda, neplodnost naših polj, strah pred strupeno sapo, ki ji je ime lakota.

Njih vrste se množijo. Ni jim konca. Tako je šla nekoč Tončka; njene kosti so strohnele ob Nilu. Tako je šel Jakob; zasulo ga je nekje ob Renu.

Ivanka je v Argentini.

Celo Ivanc, ki je pastiral na Temljinah in nam prinesel otrokom neizčrpen zaklad pravljic s seboj, je utonil v rudarskem revirju nekje v Franciji ali Belgiji. Celo on, ki nam je prvi pripovedoval pravljico o strašnem zmaju.

Bog ve, če danes še misli nanjo?

Tako je usahnilo v meni upanje, da bo prived izginil. Ostalo pa mi je drugo:

»Kje je tu konec? Kje je junak, ki bo posekal vseh sedem zmajevih glav in našel v sedmi celo čudežen lek, ki nam povrne vse žrtve? Tudi on mora priti!«

Morda pa Ivanceva pravljica vendarle ne laže...«

Očetov prstan

Ob samotnem jezeru je čepela siromašna koč. V koči je brlela luč. Med belimi svečami je ležal mrlič — oče treh sinov. Starejša dva sta ždela ob peči in se na glas prepirala: »Dota je moja, dota je moja!« Ljudje, ki so le redkoma prihajali kropit, so se spogledovali, rekli pa nič. Mlajši sin pa je slonel ob mrtvaškem odru in jokal, jokal tako močno, da bi priklical spečega očeta. Pa oče se mu ni oglasil, kajti zaspal je za večno. Ves bel je bil njegov obraz v dolgi črni krsti, tih in nepremičen.

Zvonovi so otožno zazvonili. Prišli so štirje črni možje in odnesli očeta. Za krsto je stopal samo mlajši sin, starejša se nista zmenila za pogreb, ostala sta doma in se prepirala: »Dota je moja, dota je moja!« Ko so zagrebli grob in so zvonovi potihnili, je mlajši sin še zmeraj klečal ob sveži gomili in jokal, jokal: »Oče, oče-c-e!« Šele z mrakom je ves zmučen vstal in odšel domov. Pa kočja je bila prazna. Čisto prazna, da ga je bilo strah vstopiti. In brata, kje sta? je začudeno buljil skozi odprto okno, odkoder je še prihajal duh po mrtvaških prtih, svečah in blagoslovljeni vodi. Toliko se je le opogumil, da je prižgal leščerbo in posvetil. Prazno, res vse prazno! Vse: omara, skrinja, postelja. Moj Bog, kdo je vse odnesel? — In ko je sinko še enkrat v strahu prešel izbo in kuhinjo, se mu je zjasnilo: »Brata sta pobrala in šla — kam? — O, sam sem ostal, sam... Oče, oče-c-e!« se je skrušil na skrinjo in milo zajokal. Ko je legel, ni mogel zaspati. Vso noč je strmel v gluho temo, strah ga je bilo, strah...

Drugi dan je že pred sončnim vzhodom poromal na očetov grob in zrušil se je na orošeno gomilo in iztisnil iz razbolelega srca: »Oče, sam sem ostal, brata sta vzela doto in šla...« In tretji dan je spet poromal na grob in četrty dan takisto. Sedmi dan je ostal najdalje na pokopališču. Sam ni vedel, kdaj ga je zajela noč. Na poti proti domu, ki se je vila skozi samotnen gozd, je srečal belo ženo. »Ne boj se me, dečko. Kam greš, mi povej?« ga je ustavil milo doneč glas. Povedal je ženi, kam je namenjen in kje je bil, da se je zakasnil. Žena mu je rekla prijazno: »Ostani, sinko, doma in delaj na

očetovi grudi.« — »Kaj bom doma, ko sta mi brata vse odnesla.« — »Nista ti vsega odnesla,« je nadaljevala bela žena. »V skrinjo poglej, tamkaj je tvoja dota.« In pri teh besedah je žena izginila, kot bi se v zemljo vdrla. Sinko je tekel domov in odprl je skrinjo, pa skrinja je bila prazna kot prvi dan po očetovi smrti. Že jo je mislil jezno zaloputniti, pa se je v hipu premislil in še enkrat posvetil z leščerbo v vse kote. Tokrat se je na dnu v desnem kotu nekaj zablesketalo. Sklonil se je čez rob in pobral svetel prstan. Namrgodil je obraz in si mislil: »S to doto si bom malo opomogel.« A kljub temu je prstan vzel iz prazne skrinje in ga shranil. »Bo vsaj spomin na očeta,« si je na tihem dejal in legel.

Drugi dan se je razgledal po očetovi domačiji. »Saj res, čemu se bom samo solzil, delati bom moral, da mi bo moči živeti.« In vzel je lopato in motiko in začel obdelovati vrtič in njivico, ki se je vlekla vzdolž jezera. Tisti dan je bil truden in ni šel na očetov grob. Samo doma je pomolil za očeta in še za brata in potem kmalu sladko zaspal.

Pa glej čudo! Ko se je drugo jutro zbudil, je bila njiva že vsa porasla, krompir je cvetel, pšenica in lan tudi. Mladi sinko se ni mogel načuditi, kdo mu je zemljo posejal in kako, da je vse kar čez noč pognalo in tako visoko zrastle.

Prišel je čas žetve. Pospravil je žito in krompir, pa tega je bilo toliko, da ni vedel, kam z njim. Sklenil je: »Za drugo leto si najamem hlapca in obdelala bova še več sveta, kot sem ga letos.«

Prišlo je drugo leto in prineslo marsikaj novega. Mladi sinko ni najel samo hlapca, marveč tudi dekla, da mu je molzla, kajti v hlevu je stalo deset glav živine. Ko je kanilo tretje leto, je stala ob samotnem jezeru nova hiša, kašča poleg nje in svinjaki in hleva in kozolci — vse last mladega gospodarja, ki ga je vse občudovalo, kako zna voditi kmetijo, ki je pred malo časa prav za prav še bilo ni. Gospodar je pa delal, delal vsak dan od ranega jutra do poznega večera. Preden je zvečer ves truden legel, se je v goreči molitvi zahvalil Stvarniku za vse, kar mu je naklonila Njegova dobrota in neizmerna ljubezen. Ob nedeljah je pa poromal na očetov grob in tam razkrival svoje sreče polno srce.

Lan se je dobro obnesel. Ko ga je gospodar požel, je najel terice in predice, da so mu ga predelale v belo platno, potem so platno naložili na čolne in odveslali po jezeru v daljne kraje po kupčiji. Čez sedem dni so se vrnili z vrečami denarja in gospodar je delavce dobro plačal. Obrodilo je žito, krompir, sadje. Spet so natovorili čolne in odveslali po trgovskih potih. Čez sedem dni so se vrnili in gospodar jih je spet dobro plačal. Tako je bil zadovoljen z vsem. Kako ne, ko je pa zalagal vso vas s kruhom in denarjem. Nihče ni šel od njegove hiše praznih rok, od blizu in daleč so prihajali prosjaki in se ustavljali tod, saj so vedeli, da takega dobrotnika zlepa ni najti pod božjim soncem.

Tako je šlo iz dneva v dan, iz leta v leto.

Nekega dne, ko je sonce zahajalo in so se poslednji njegovi žarki poigravali v rahlo valujočem jezeru, je stopical po stezi ob obrežju neki tujec. Ves sključen je bil, razcapan in zamazan. Ko se je ustavil pred visoko hišo in poprosil za vbogajme, ga je gospodar — tokrat že prileten mož — prijazno ogovoril kot vsakega in ga še povabil noter, češ tujec je gotovo truden in lačen. Stopila sta v hišo in dekla je prinesla kruha in pijače.

»Kam zdaj na noč, mož, kar tu bi spali, prostora je pri nas dovolj,« je gospodar ustavljaj tujca, ki se je pripravljaj na pot.

»Hvala! Bom pa ostal,« se je ta odkašljaj in umaknil temačne oči. Nekaj skrivnostnega je bilo v njih... Tudi pogovoru se je izmikaj, čutiti je bilo, da bi najrajši molčaj ko grob. Pa gospodarju ni dalo, da bi ga ne ogovarjal

kot vsakega, ki se je pri njem mudil čez noč. Prisedel je in vprašal: »Je že dolga pot pod nogami?«

»Dolga. Od onstran tega jezera. Pa sem pomotoma semkaj zašel.«

»Tako? Pripovedujte, zanima me, kje je vaš dom.«

»Hm,« se je tujec zamislil, »še nikomur nisem tega razkril. Tu notri je zaprto,« je kazal na srce in glas mu je trepetal. Gospodar je zaslutil, da ima nesrečnika pred seboj in milo se mu je storilo, ko je prisedel in začel poslušati tujčevo povest.

»Bilo je pred davnim časom. Mlad sem še bil. Živel sem v hiši svojega očeta srečno, zadovoljno. Trije sinovi smo bili. Ko je oče umrl, sva se z bratom prepirala za doto. Vsak nekaj je pobral in šel po svetu. A že za domačo hišo sva se spet sporekla. Brat mi ni hotel odstopiti očetove denarnice, zato sem planil nadenj in ga pahnil v vodo. Potem sem sam odveslal po jezeru. A kaj se mi je zgodilo? Komaj sem nekaj lučajev od obrežja, že od nekod grozotno zatuli — pred seboj sem natančno razločil bratovo postavo — in v tistem hipu prirohni vihar, zamaje čoln, jaz kličem na pomoč, pa od nikoder nič glasu. Vihar zatuli in me

zvrne v peneče se valove. Vse je že pogoltnilo jezero, samo nalomljeno veslo mi je še ostalo v roki. In sam ljubi Bog vedi, kako sem se rešil. Samo to vem, ko sem se zbudil, je viselo visoko nad mano jasno nebo, posuto z mige-tajočimi zvezdami. Ozrl sem se okrog in spet me je oblila zona, kajti tam pred mano je stal brat in me tako milo gledal, da bi najrajši na vso moč zakričal. Vstal sem in zbežal. Bežal sem potem, kar so me noge nesle, a nič ni pomagalo: kakor sem se ozrl, je stal utopljenec pred mano in iz njegovih krvavih oči je govorilo: reši me!... In od tistega dne ne najdem pokoja, kamor koli naj stopim.« Zadnje besede je tujcu zadušil pritajen jok, ki mu je podrhteval v grlu.

Gospodar se je premaknil na stolu. Le stežka je zadrževal solze, ki so mu silile iz motnih oči. Kako mu je pa trepetalo srce, ko je poslušal tujčevo govorjenje besedo za besedo, tega si tujec ni mogel misliti. Ne, saj mu tega ni moči zatajiti...

»Tako, to je tvoja zgodba —.«

»Da,« je tujec zaihtel v dlani.

»Brat — moj dragi brat...«

Tisti hip je obema pošla beseda, samo sunkovit vzdih jima je še drhtel v prsih, ko sta padla drug drugemu v objem.

»Sedi... Dekla, prinesi jedače in pijače, veseli se, brat se mi je vrnil,« se je gospodar čez čas zbral in nepopisno veselje mu je plalo v očeh in srecu. Pa le kdo bi ne bil vesel takega trenutka!

»Nikar!« se je brat branil, ko so mu ponudili novo obleko, s katero bi zamenjal beraške cape, še bolj pa, ko so ga hoteli popeljati namesto na svišli v posebno sobico, kjer naj bi prenočeval. Potem pa se je dal le pregovoriti, da je šel. Z bratom sta se tisti večer seveda še pozno v noč menila o vsem in beseda je nanesla pogovor tudi na očetovo doto.

»I, saj res!« se je mlajši brat domislil. Oni prstan je vendar njegova dota, skoraj bi nanj pozabil. V omari ga hrani, tako drag mu je ta spomin na očeta. Pa še sam ne ve, da ga je prav ta prstan obvaroval vsega hudega in mu prinesel vse dobro... »Bratu ga dam,« je slednjič sklenil, »in jutri pojdeva skupaj na očetov grob in tam potoživa svoje gorje, oče bo odpustil, sinu bo greh izbrisan in potlej bo spet vse dobro in srečna bova oba. Bratu bom postavil novo hišo, odstopil kos sveta in — o, res, srečna, neizmerno srečna bova oba...« Tako je mislil, potem pa zasanjal.

Drugo jutro je navsezgodaj posijalo nad dolino zlato sonce in ptički so začebljali v pozdrav svoje popevke. Gospodar je vstal in stopil do brata, ki je prenočeval v sosedni sobi.

»Vstani, greva na očetov grob.« Ko pa je še enkrat poklical in ni dobil odgovora, je vstopil. Brata — nikjer. Noč ga je vzela...

Šel je sam na očetov grob in potožil svojo nesrečo. Od tistega dne se z bratom nista več srečala. Tako je bilo tedaj...

Nekega dne je pa zapihal močan veter, dvignil valove in jezero je usahnilo. Danes se razprostira tam širna raven, ki ji pravijo mah. Tiste hiše ni več. Še v razvalinah ne, ker so jo po gospodarjevi smrti valovi odnesli neznano kam. Samo vas, ta je še ostala in čudno — še ime je ohranila v spomin na tistega srečnega gospodarja, Vesela dolina je to ali tudi Bistra. Ob tihih jesenskih večerih, pravijo, da vidijo, kako se spreletavajo nad lehami in senožetmi tri meglice: dve letata tik nad zemljo, tretja se pa le včasih spusti do tal, potem pa spet izgine v višine, od koder je prišla. Ne srečajo se pa te meglice nikoli. Res nikoli, ker to so duše treh bratov.

Maksimov

Sveti Jurij

Kadar prijaha
k nam sveti Jurij,
zima oblastna
brž jo odkuri.

Vitez mogočni,
zmagaj še zmaja,
ki zdaj po zemlji
naši razsaja!

Griša Koritnik

Veter

Brzi sel iz daljnih krajev
spet je prisopihal,
preko gričev, preko gajev
je topló zadihal.

V šir in vzdolž se je razgrnil
v zračne pokrajine,
se na lahnih krilih vrnil
v reber in doline.

S svojim čudežnim mrmranjem
je predramil svet iz spanja:
ga navdal s pričakovanjem
novega snovanja...

Zaklad

Majhen dečko je na oslu prijezdil preko brda. Da ni imel medlordeče čepice na eni strani glave, ga skoraj ne bi bilo mogoče opaziti, kajti osel je bil spredaj in zadaj tako natovorjen s suhljadjo, da je bil dečko, ki je sedel sredi nje, malone skrit. Poleg osla je trudno stopala skozi prah ženska v dolgem modrem suknjiču iz domačega blaga, ki je bil spodaj okrašen s čipkastimi trakovi.

Ko sta prišla do zidanega, obokanega mostu, je stala pred njima hiša, obdana od figovega drevja ob reki. Na pragu je bila neka deklica in jima z robcem mahala v pozdrav.

»Evo Livije,« je izpregovoril dečko in jo poklical.

Deklica jima je pritekla naproti. »Kaj! Vso to hosto za tista jajca,« je vzkliknila in plosknila z rokami.

»Da, a špinača je vrgla dva hlebca kruha. Sladkorja pa nisva mogla dobiti.«

»Nič za to. Lahko ga bomo dobili prihodnjič. Pravkar se trudim s krompirjem, da bi zavrel. Pa noče; drva so mokra.«

Livija si ni mogla predstavljati dežele, kjer so gozdovi in kjer ostane kar v peči goreča klada. Nekajkrat sta s Pavlom prehodila milje sveta in iskala kuriva in solinske družine so celo pozimi imele zgolj eno toplo jed na mizi in so bile brez kurjave v hiši. V Dalmaciji ni gozdov, kajti pred davnim časom so Benečani posekali ves les po planinah, da so gradili z njim svoje glasovite ladje. Po nižjih pobočjih so ljudje nasadili olivna drevesa, toda le-ta so bila predragocena, da bi jih rabili za kurivo.

Livija in Pavle sta skupaj znosila butare v hišo, a osla sta bila razbrzdala, da se je pasel ob reki. Ko je bil krompir kuhan, se je družina zbrala okoli žerjavice in si privoščila topli prigrizek.

»Danes sem videla tvojo nečakinjo Savino,« je rekla mati. »Mislim, da namerava saditi zelje kakor cesar Dioklecijan, ko je živel v Solinu. Le da ga ona misli prodajati. In kam si danes gnala ovce, dušica?« je govorila dalje.

»K rimskim razvalinam; to je najboljši pašnik tod okrog. Mati,« je zahtela deklica, »naveličala sem se teh razvalin! Vse življenje bomo preživel v njih. Savina živi v razvalinah in prav tako tudi mi, kajti kaj je pač drugega ta stara oljarna kakor razvalina?«

»Da, mislim, da je res,« je vzdihnila mati. »Toda, kaj bi bil Solin brez teh razvalin? In srečni smo, da nam je ded zapustil to tvornico. Muzejski upravitelj bi jo rad kupil. Ali tedaj bi bili mi brez doma. Kam pa naj bi šli? Prav semkaj spadamo.«

»Saj bi si mogli poiskati kaj boljšega,« je odgovorila Livija, toda vedela je, da v Solinu ni bilo najemniških hiš.

Livijin dom je bila zapuščena oljarna, v kateri so nekoč stiskali solatno olje. Imela je malo oken in stene so bile plesnive in črne od dima. Pozimi so bila tla v nji vlažna od reke, ki je tekla pod njimi, medtem ko je poleti voda presahnila v tenak curek in izginila v skalovju. Toda Livijina rodbina je že stoletja stanovala v oljarni.

Drugo jutro je Livija gnala ovce k mestnim ruševinam blizu nje-nega doma.

Odšla je na svoj izbrani prostorček, ki ga je gredo sonce in varovala okroglasta stena. To je bil del rimskega kopališča. Ponekod v zidovju in po tleh so se še videle glinaste cevi za ogrevanje. Stopnice so držale v kotel,

v katerega je nekoč tekla topla voda. Livija je sedla na marmornato ploščo in vzela v roke vezenje. Ona, srbska deklica, je pasla ovce in vezla nogavico na kraju, kamor so se svoj čas rimske gospe z biseri v laseh prihajale kopat. A bila je prav tako doma tukaj, kakor so bile one — če ne še bolj. Dobro je poznala svoje mesto; trg, ozke tlakovane ulice, tempeljske stebre; osnovne črte trgovin in hiš, ki so na njihovih dvoriščih šumeli vodometi. Nekoč je bilo to kopališče obloženo z blestečim marmorjem in z opeko tlakovano. Mislila je na Savino, ki je stanovala v nekdanji palači cesarja Dioklecijana in si želega ven iz nje.

»Ljudje ne bi smeli stanovati v razvalinah,« je rekla glasno.

Ko je minilo popoldne, je Livija zmotala svoje vezenje in sklicala ovce. Eno jagnje je izostalo. Tam v nekem zakotju, povsem izven dosega, na gmoti skalovja, ki ga je preraščal bršljan, je bilo.

»Janjičica, janjičica, pridi,« je klicala. Ob zvoku njenega glasu je jagnje veselo poskočilo, opletlo postrani z repom in nogami in ji izginilo izpred oči. »V jamo je padlo,« si je mislila Livija, ko je plezala preko pečin. Zasllišala je lahno meketanje, in ko je prišla na vrh grmade in potrgala bršljan, se je ozrla v temno rupo in zagledala jagnje, ki se je v nji premikalo. Klicala je in vabila, toda drobna živalca, čeprav nepoškodovana, se je bala in je samo proseče meketala nazaj. Lidija ni rada hodila po temnih krajih, toda nič drugega ni kazalo dobri pastirici. Previdno je splezala v jamo in dvignila tresoč se jagnje do roba votline. Kakor hitro je jagnje začutilo rušo, je zasadilo drobne parkeljce v prst, se zravnalo in odskakljalo.

Za Livijo pa je bilo težje priti iz votline kakor pa noter. Dvakrat ji je spodrsnilo nazaj in v drugo se je kamen, na katerega je stopila, izdril iz zidu. Z njim vred je padlo na tla tudi nekaj drugega, kar je zazvenelo kakor zvonec.

»Bržkone je kaka rimska stvar, kakršne so v muzeju,« si je mislila.

Tipala je z rokami okoli sebe in prijela za nekakšno skodelico. Kakor je bila skodelica majhna, je bila le zadosti težka, in Livija ni vedela, kako bi splezala z njo iz votline. Nazadnje je zavila predmet v predpasnik in si ga privezala s trakovoma okoli vratu. Potem se je prijela za močno prepletene bršljan, ki je rastel ob vhodu v votlino, in se polagoma dvignila na svetlo. In ni odgrnila predpasnika, dokler ni prišla domov. Nato je doli pri reki sprala s svojega zaklada prst in ogledovala v svojih rokah tenko bronasto skodelo, zeleno od starosti. Okoli njenega vrha je bil vrezan niz lovorjevih listov, a ondi, kjer sta se konca stikala, je ptiček kljuval jagode.

»Kako je ljubka!« je vzkliknila Livija in postavila skodelico na skalo.

»Mislim, da jo bom morala jutri odnesti v muzej.«

»Da, moraš,« je pritrdila mati, ki je kosila steljo za kozo. »Nemara je kaka redkost.«

Mati je odšla, a Livija je na kolenih še enkrat pozorno odgrnila skodelo.

Preko mostu zgoraj je pridrdral avto in se ustavil. Pogosto so se tu ustavljali tujci zaradi razgleda ali pa zato, da so ogledovali rimski most, in Livija ni bila iznenadena, ko je zagledala nekega gospoda, ki je prihajal po nasipu, da bi si ogledal obok. Ko se je obrnil, da bi šel, je zagledal skodelico, ki je stala na beli skali kakor na podstavku.

»Kje pa si dobila tisto skodelico?« je vprašal v slabi srbščini.

»Našla sem jo v mestnih razvalinah.«

»Kaj pa misliš storiti z njo?«

»Jutri jo mislim dati muzejskemu upravitelju.«

»Nikar. Dam ti zanjo dve sto dolarjev.«

Ta vsota je, preračunana v dinarje, izkazovala tako neverjeten znesek, da je Livija mislila, da je bržkone napačno razumela tujčevo čudno govorico, dokler ji prišlec ni zneska napisal na papir. Nato je sedla nazaj na pete, blede od iznenadenja.

»Ne morem je prodati,« je zajecljala nazadnje. »Skodelica ni moja.«

»Zakaj ne? Saj si jo ti našla, ali ne?«

»Bila je v ruševinah. Vse, kar je tam, pripada občini.«

»Kaj pa se bo občini poznala ena skodelica?«

Toda Livija je odkimala. »Ne morem, ne morem,« je vzkliknila vsa iz sebe od želje, da bi jo prodala.

»Poglej, če želiš zanjo več, ti dam dvojni znesek,« je dejal tujec.

Livija pa je pograbila skodelico in stekla proti domu. »Vprašaj svoje starše. Jutri pridem nazaj,« je zaklical tujec za njo.

Livija je srečala mater na poti. »Oh, majka,« je zaklicala, »neki človek pravi, da bi dal več tisoč dinarjev za tisto skodelico. Hišo bi si mogli s tem kupiti in še marsikaj drugega.«

Njena mati je bila videti vsa vznemirjena. »Skodelica mora biti več vredna, nego smo si sploh mogli misliti,« je rekla. »Toda ni naša; muzeju pripada. Saj veš, da ti upravitelj samo zato dovoli pasti ovce na razvalinah, ker je prepričan, da ne boš ničesar poškodovala ali pa odnesla.«

»Da, vem,« je odvrnila Livija s tihim glasom, »in prav to sem tudi tujcu povedala.« Skoraj si je želela, da skodelice sploh ne bi bila našla. Vso tisto noč se je premetavala in obračala v postelji in se jokala za hišico, ki se ji je, kakor je čutila, za vedno izmuznila.

Drugo jutro je poslala Pavla, da je zbral ovce, a sama je medtem odhitela v muzej.

Muzej je stal na griču nad porušanim mestom. Upravitelj, ki je imel nadzorstvo nad njim, je bil prijatelj vseh Solinčanov. Pogosto so prihajali k njemu ljudje s svojimi težavami, pa je Livijo, ko je vstopila, vprašal preprosto: »No, kaj pa zdaj, dete moje?«

»Tole sem našla v razvalinah,« je odgovorila po domače in postavila skodelico pred začudenega moža.

»Ali si kopala ondi?« je vprašal.

»O, kaj še,« je odvrnila Livija in povedala, kako je bilo. Toda o tujčevi ponudbi ni nič govorila.

»Čudno,« je rekel upravitelj, »saj smo pozorno preiskovali v tistem kotu, pa nismo ničesar našli. To je redka najdba. Zelo krasna. Rad bi ti kaj dal zanjo,« je dodal prijazno. »Si morda želiš česa pred vsem drugim na svetu?«

»Da,« je odvrnila Livija ročno, »hišo.«

»Kaj! Hišo bi rada v zameno za to skodelico?«

»Oh, saj nisem tako mislila,« je odvrnila Livija zmedenno, »toda vprašali ste me.«

»Da, sem. In zdaj mi povej, zakaj nimaš rada oljarne. Mar ni to dobra hiša? Že dalj časa ogledujem tisto tovarno, toda tvoja mati je noče prodati.«

»Ne, noče, kajti to je njen stari dom. Hiša je kajpak močna in velika, toda tudi temna in vlažna. Jaz bi pa rada hišo z okni, tako, da bi v njej lažje skrbeli za snago.«

»No, premislil bom to in preudaril, kaj bi se dalo storiti, ampak saj več, hiše ti ne moram dati za skodelico.«

»Saj nisem ničesar zahtevala,« je odgovorila Livija ponosno. »Prišla sem in vam prinesla skodelico.«

»Pošteno si to napravila, dušica, in muzej ti je hvaležen za to,« je dejal upravitelj.

Ko je bila zunaj, se je Livija od jeze razjokala. Zakaj je rekla, da si želi hišo? Zarekla se je, ker je neprestano mislila na hišo, a zdaj jo je izgubila za vedno!

Ko jo je po bližnjici urezala nizdol po griču, da bi se na mestnih razvalinah sestala s Pavlom, je zagledala tujca, ki se je v avtu peljal proti muzeju.

»Vesela sem, da je skodelica že tam,« si je mislila.

Ko je tisti večer Livija ravno delala ogenj v peči, je prišel upravitelj na obisk k njeni materi.

»Veste, Marija Petrovna,« je dejal in tapljal pri tem po zidovju, »že dolgo časa imam željo popraviti to oljarno in jo spraviti v pogon. Poslopje je dobro zidano. Treba bi bilo samo napraviti odprtine za okna, pa nova tla in nekoliko modernih strojev, pa bi bila spet izborna oljarna. Okraj potrebuje tovarno. A jaz imam v vinogradih na griču prazno hišico. Hiša ima dober vodnjak. Kaj, če bi se hoteli vseliti vanjo, pa prodati oljarno meni?«

Mati je neodločno obstala. »Moj oče in ded sta živela tukaj,« je odgovorila. »Danes ali jutri mora oljarna preiti na Pavla.«

»Dobro tedaj, pa je ne prodajte. Plačeval vam bom rajši zanjo najemnino, a vi mi za hišico lahko plačujete manjšo. Kaj praviš ti, Pavle?«

»Jaz sem za to,« je dejal Pavle.

»Tedaj sem tudi jaz,« je pritrdila mati, »in vem, da je tudi Livija.«

»No, vse se je kar hkrati namerilo!« je vzkliknila Livija in v zmedbi vrgla še eno butaro v ogenj. »In tako ste nam zares dali hišo za skodelico!« je dejala upravitelju.

Svjatoslav

Zlato pismo

Zlato pismo je prišlo
tam iz daljnega sveta,
zlato pismo, bel pečat.
Ves svet ga je prišel brat.

»Ej, prijateljčki veseli,
kam ste z zemljo zaveslali?
Tu se vidi v megli beli
kakor ogenj v silni dalji.

Pa smo brali tukaj davi,
da se ubijate za meje.
To ni jasno v naši glavi:
veter, koder hoče, veje.

V vaši zemlji so ograje
vse podolgem in počez,
pa ne vidite iz staje
niti v svet, ne do nebes.

Sicer pa kot vaša volja —
tu živimo pač drugače:
proste gore, prosta polja,
vse je naše, vse domače.«

Zlato pismo je prišlo,
v soncu svetli zvon brni.
Straža čaka pod goro
in miru še ni in ni...

Pavle Kveder

Mladina na smučeh

(Po mladinskem državnem prvenstvu v smučanju.)

Kakor nemirno mravljišče je izgledala Planica letos v prvih februarških dneh. Povsod je bilo polno malih šolarjev — smučarjev. Tri dni so se namreč vršile v lepi, zasneženi gorski dolini Planici tekme. Mladina je tekmovala med seboj v teku, skokih in slalomu. To je bilo mladinsko državno prvenstvo! Kako lepo je bilo, vedo povedati tisti, ki so mogli občudovati in videti pogumne junake, ki se ne boje mraza in snega. Kaj še! Prišli so, da pomerijo svoje znanje s tovariši iz drugih krajev naše domovine. Res, te mladinske tekme so postale praznik naše smučarske mladine.

Iz vseh krajev naše lepe Slovenije, kjer je doma smučarstvo, so prihitali mladi, majhni in veliki smučarji. Največ med njimi je bilo seveda Gorenjcev, ki so spet pokazali, da so celi mojstri v smučarskih panogah. Z Bleda, Bohinja, Celja, Jesenic, Jezerskega, Kranja, Kranjske gore, Ljubljane, Mojstrane, Podkorena, Planice in Tržiča so bili doma ti mladi tekmovalci.

Planica se je svečano pripravila za ta veliki dan. Mehke snežinke so ji stkale novo obleko. Tiho se je dolinica stisnila pod visoke skalnate strmine, nad katerimi kraljujejo naši lepi vrhovi. Jalovec, Mojstrovka, Cipernik. Ponca in vsi ostali vrhovi so se oblekli v svečane debele snežene kožuhe. Ponosno so zrli ti mogočni velikani na veseli živčav v planiški dolinici in se z njim vred veselili.

Ne mislite, da so tekme lahka reč! Ni kar tako, če se pomerijo med seboj navdušeni mladi smučarji! Že pri navadnih tekmah se vsak potruди, da se odreže pač čim boljše, kaj pa šele pri takihle važnih tekmah za mladinsko državno prvenstvo! Tu hoče vsak tekmovalec še posebno pokazati znanje, vzdržljivost, hitrost in spretnost, pa tudi voljo do zmage in lepe športne borbe, ki se razvije med tekmovalci.

Prvi dan mladinskim tekmam je bil določen za tekme v teku. Ni šala teči na smučeh! Tekmovalec mora imeti predvsem zdravo srce in utrjeno telo, ki je vajeno zdržati napore, tekač mora biti vztrajen in hiter. Ker so bili tekmovalci različnih starosti, so jih pri teku razdelili po letih v štiri skupine. Najstarejši so se pomerili na 10 km dolgi progi, mlajši na 6 km, najmlajši pa v dveh skupinah na 3 km. Ta razdelitev je nujno potrebna, ker najmlajši in najmanjši bi gotovo ne zmogli onih naporov kot največji, ki so bili že kar celi fantje. Pa tudi zdravju bi lahko škodilo. Vsaka proga, ki so jo morali tekmovalci preteči, je bila dobro zgažena in zaznamovana z barvastimi trakovi, da so vedeli tekmovalci, kje poteka njihova proga.

To je bilo nemirnosti pred tekmo! In nervoznosti! Toplo sonce je veselo pokukalo v dolino in objemalo s toplimi žarki to navdušeno mladino. Žal pa, da je toplota razmehčala sneženo vrhnjo plast, kar je povzročilo težke skrbi mladim tekmovalcem. Moker sneg se silno rad lepi na smučih in preprečuje hitro drsenje. Pa so si tudi zdaj znali ti junaki pomagati. Najspretnější

so se brž zatekli k dobrim učiteljem, ki so jim dali maže in jim nasvetovali, kako in kaj naj store.

Z velikimi številkami na prsih in hrbtu, z zaskrbljenim obrazom in z voljo do zmage in borbe so odhajali drug za drugim ti nadebudni tekmovalci. Prekopicavali so se na progi, potili v boju za čast in uspeh, boljši in bolj vzdržljivi so prehiteli opešance. Nekateri so se jezili nad slabo smuško opremo, temu so se pregloboko vdirale palice, ker niso imele krpelj, onemu se je zlomila trhla leskovka, tretjemu so se pretrgale slabe vezi. Toda skoraj nobeden izmed tekmovalcev ni odnehal. Jasno je bilo v njihovi zavesti, da je izstopiti nečastno! Zato so prihajali na cilj eni sveži, drugi utrujeni, ti

Zasajene zastavice tvorijo vratca, skozi katera morajo tekmovalci ...

Kot kače se zvijajo spretni tekmovalci med vrati pri slalomu ...

žalostni, oni veseli, z zlomljenimi palicami in pretrganimi vezmi. Prišli so na cilj eni prej, drugi pozneje. Eden najmlajših pa je celo opešal na progi. Preveč na debelo se mu je lepil sneg pod smučmi, pretežko delo je bilo zanj nositi s smučmi še težak sneg. Kar v sneg se je vlegel, da se odpočije. In tako ga je našel, v snegu ležečega, starejši funkcionar. Pobral ga je, mu pustil smuči kar na nogah in ga nesel »štuporamo« po progi in kar z njim na hrbtu primučal skozi cilj. Tako je tudi ta najmlajši in najmanjši privozil na cilj. Med štiriinšedemdesetimi tekmovalci je bilo mnogo nadarjenih in dobrih, ki bodo kmalu zamenjali naše odlične starejše tekmovalce.

Drugode dne je bila tekma v slalomu. Slalom je smuški tek, oziroma smuk med vratci. Kako pa je to? Pri slalomu smučamo po strmini navzdol po točno določeni progi, ki je zaznamovana z zastavicami. Dve zastavici, oddaljeni med seboj do 4 m, tvorita ena vratca, skozi katera mora presmučati vsak tekmovalec. Takih vratc je veliko in so tako zasajena v snegu, da mora tekmovalec, ki vozi skozi nje, v brzini spreminjati smer in če drse

smučí prehitro, jih mora ustavljati. Pri slalomu mora tekmovalc dobro obvladati smuške like in brzino, če hoče doseči dober uspeh.

Proga za to težko smuško panogo je bila na tako imenovanem »slalomišču«, na plazu v strmini. Tam so namreč letos postavili prvo vzpenjačo, ki potegne po tri smučarje naenkrat visoko pod skale na vrh strmine. Od tam pa se spuščajo potem smučarji v dolino. Proga je bila dolga 380 m, začetno mesto (start) pa je bilo približno 90 m nad ciljem. Višinska razlika proge je bila torej 90 m. Da ste tam videli, kako spretno in hitro znajo krmariti med zastavicami naši mladi tekmovalci! Megla je zagnila med tekmo celo strmino in prav na lahko je snežilo. Toda dobre volje in veselja ni zmanjkalo in tekma se je vršila in končala v redu. Čez 50 tekmovalcev je moralo prevoziti progo dvakrat, skupni čas obeh voženj pa je odločil vrstni red. Najboljši je bil spretni Mulejev Tinček iz Tržiča. Zelo dobri in sigurni pa so bili tudi Celjani in pa seveda Gorenjci.

Zadnji dan pa je bil namenjen tekmam v skokih. Skoke naša mladina najbolj ljubi. Ponoči je prenehalo snežiti in na lepo pripravljeni skakalnici je bilo v nedeljo dopoldne že navsezgodaj vse živo. Nad 70 tekmovalcev je nestrpno pričakovalo začetek skokov. Popravljali so nalet, most (odskočišče), doskok in iztek. Celo skakalnice so še enkrat sami zgladili in vsak je na tihem računal, da bodo njegovi skoki najdaljši in najboljši. Saj ve vsak: Ni namreč važno le, da daleč skočiš, tudi lepo je treba skočiti, ker strogi sodniki ocenijo oboje: daljino in lepoto skoka. Najmanjši so skakali na 25 metrski skakalnici dopoldne, večji pa na 40 metrski na plazu popoldne. Pogumno in lepo so skakali. Za oceno je moral vsak skočiti dvakrat. Najbolj je navdušil s svojo pogumnostjo gledalce najmlajši jugoslovanski skakač 7 letni Jože Ozvald iz Rateč. Z veliko številko 161 se je ponosno vzpenjal s smučmi na rami po strmini ob skakalnici. Njegovi skoki so vzbudili mnogo smeha. Skakal je zelo pogumno. Smejali so se mu pa zato, ker se je obakrat po doskoku zatrkjal po snegu. Prvič se je kar po utrjeni »zadnji plati« pripeljal po doskočišču, drugič pa je privozil v dno izteka kar po trebuhu. Pobral se je, se otresele snega in jezil na nesrečo, da je kar dvakrat padel, in to na tekmi!

Vse tri dni je nastopilo nekaj čez 200 tekmovalcev, zadnji dan pa so jih v Ilirskem domu pogostili z malico. Zadnje popoldne je bilo v rateški šoli razdeljevanje nagrad. Kar 46 daril so dobili mladi tekmovalci. Obdarovani so se veselili doseženih uspehov in daril, ostali pa so odšli na svoje domove zadovoljni. Vsak izmed njih pa je nosil v srcu željo in obljubo samemu sebi, da se bo v prihodnje še bolj vabil in da bo prihodnje leto tudi on med zmagovalci...

MIRKO KUNČIČ

Poredni Tonček

TONČEK, TONČEK, KAJ SI STORIL?

MUCI DROBNI NATOVORIL

RDEČ BALONČEK SI NA REP —

ČAKAJ, ČAKAJ, TI POTEPI!

KAJ SE TI RES NIČ NE SMILI?

UHLJE BOMO TI NAVILI,

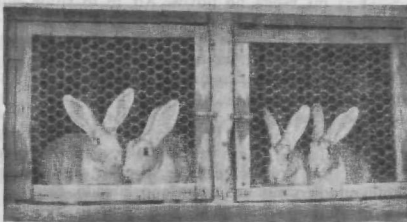
DA BOŠ POMNIL ŽIVE DNI:

NI PRIJETNO, ČE BOLI!

Tudi Trtnikov Lojze bo redil zajčke

Brž ko je šolski zvonec naznanil konec pouka, že sta začela Hribarjev Tone in Trtnikov Lojze tlačiti zvezke in knjige, pero in svinčnik v torbico. Danes sta fanta izredno nestrpna. »Kaj se je moralo neki zgoditi, da sta učenca tako nepočakavna?« si je mislil gospod učitelj, ki ju je izpred šolske table opazoval. Ni si vedel razlagati, zakaj sta prav danes tako čudno vznemirjena. Zaklical jima je: »Hej, Tone in Lojze, kam se vama tako mudi?« Fanta sta za trenutek obstala. Pa se je Tone ojunačil in kratko odvrnil: »Domov. Ko sem danes zjutraj krmil svoje zajčke, sem opazil, da znaša ena izmed samic gnezdo. Radovedna sva, če ima že mladiče.« Zdaj je šele učitelj razumel, zakaj se jima tako mudi domov.

Komaj sta učenca zapustila šolsko poslopje, že sta jo ucvrla za vogalom kot bi jima gorelo pod petami. Tekla sta po bližnjici proti Hribarjevim, ki so stanovali v pritlični hišici na koncu vasi. Odložila sta torbici na klop pred hišo ter stopila k hlevčku, kjer je imel Tone svoje živalce, tri samice in enega samca. Vsaka žival je imela svoj

oddeljen prostor. Videti je bilo, da se fant dobro razume na rejo domačih kuncev. Hlevčki so bili namreč napravljeni popolnoma pravilno. Deske so bile ostružene, na srednji strani je bila pritrjena žična mreža, v vsakem oddelku so bile jasli za seno, dno pa je bilo napravljeno iz lesenih letev in lepo očiščeno. Tone je odprl vratca, pobožal samico, ki se mu je radovedna približala in ji ponudil korenček. Tam v kotu, kamor je samica zjutraj znašala seno, pa je nekaj migotalo. Tone je previdno privzdignil seno in glej! V mehkem gnezdu je ležalo šest golih mladičev. Samica jim je skrbno pripravila posteljico iz sena. Sama si je nato izpulila na trebuhu gosto dlako, s katero je gnezdo mehko nastlala, da so bili mladiči lepo na toplem. Tudi pokrila jih je z dlako in nato še s senom, da bi se revčki ne prehladili. Tone je bil ves srečen. Družinica se mu je pomnožila. Zdaj bo lahko tudi njegov prijatelj Trtnikov Lojze dobil zajčke. Tone mu je namreč obljubil, da mu bo dal dva mladiča, samca in samico, ko odrastejo. Fantoma so žarele oči od veselja in v prvem hipu nista vedela, kaj bi storila. Samici je vendar treba dati kak priboljšek. Stopila sta v kuhinjo in prosila mater za skodelico mleka, ki sta ga nato odnesla samici. Samica je mleko hlastno popila, saj je bila zelo žejna. Ko se je živalca napila, jo je Lojze previdno prijel za kožo na hrbtu ter nalahno položil v košaro in pokrnil. Nato je natančno pregledal ljubke mladiče v gnezdu. Vsi so bili prav krepki in lepo zaliti. Tone jim je nato še lepo uredil gnezdo ter jih pokril z dlako in senom.

Lojzek mu pravi: »Pa pravijo, da se ne sme pogledati mladičev, dokler ne spregledajo.«

Tone mu pojasni, da je taka trditev neumna in smešna. »Gnezdo in mladiče moramo takoj pregledati, ker se večkrat zgodi, da je kateri poginil in ga je treba brž odstraniti iz gnezda. Večkrat tudi skoti samica po osem do deset in še več mladičev. Toliko živalic pa samica ne bi mogla prehraniti

z mlekom; zato je treba nadštevilne odstraniti, da se ostali lepše razvijajo. Več kot šest mladičev ji ne smemo pustiti.«

Nato je Lojze samico dvignil iz košare in jo položil v hlevček. Brž je stopjala žival h gnezdu in ga povohala. Nič ni bila vznemirjena, saj je takoj spoznala, da je vse v redu.

»Vse samice pa niso tako krotke in pohlevne, ko skoté mladiče,« je dejal Lojze in še dostavil: »Pri Trčkovih so imeli samico, ki je razdražena pihala, če se je kdo hotel samo približati mladičem v gnezdu. Katrico je nekoč tako čavsnila s svojimi ostrimi zobmi, da ji je tekla kri. Jaz bi se že ne upal seči v gnezdo, ker bi se bal, da bi mi razdražena samica razpraskala roke.«

»Res je,« je dejal Tone, »marsikatera samica je zelo huda, če pa že prej z njo lepo ravnaš, jo večkrat pobožáš in ji ljubeznivo strežeš, postane žival krotka in mirna ter ti ne stori nič hudega. Saj se celo zgodi, da samica svoje mladiče zgrize in celo požre.«

»Kaj mi vsega ne poveš. Ali je to sploh mogoče? Tvoja samica bi kaj takega gotovo ne storila,« povprašuje Lojze.

»Upam, da ne. To se zgodi navadno le tam, kjer ji ne dajo piti. Nekateri namreč trde, da domači kunci ne pijejo vode in jim zato sploh ne dajo nobene pijače. To pa ni prav. Živali morajo imeti vedno svežo in čisto vodo na razpolago. Še prav posebno žejne so samice, ko skoté mladiče. Če ne dobe takrat pijače, se dogodi kaj pogostokrat, da zgrize samica mladiče ter se napije njihove krvi, da si na ta način ugasi žejo. Pri meni se to še ni primerilo, saj imajo moji zajčki vedno v posodici svežo in čisto vodo, ker vem, da jim škoditi ne more. Brejim samicam pa dajem nekaj dni, preden skoté mladiče, mleko, pomešano z vodo. Seveda pa ne sme biti pijača premrzla,« pojasnjuje Tone.

»Vidim, Tone, da se razumeš na rejo. Povej mi, kdo te je v vsem tako temeljito poučil!« pravi Lojze.

»Veš, jaz berem »Malega gospodarja«. To je list, ki izhaja vsak mesec v Ljubljani. V vsaki številki najdem kaj poučnega, kar si prav dobro zapomnim. Tudi tebi priporočam, da se nanj naročiš, zlasti če nameravaš z rejo resno začeti.«

»Prosil bom očeta, naj mi naroči »Malega gospodarja«. Saj ne stane bog ve koliko?« vpraša Lojze.

»Naročnina znaša letno samo 50 din,« mu pojasni Tone.

»Povej mi, prijatelj: S čim boš sedaj krmil mladiče?« vpraša radovedno Lojze.

»Mladiče? Veš, za te mi ne bo treba nič skrbeti. Starka jih bo dojila. Tri tedne bodo ostali v gnezdu in ves ta čas bodo pili samo mleko. Šele nato bodo prilezli iz gnezda in začeli polagoma pobirati senene bilke in zelenje, ki ga bom dajal samici. Čim dalje ostanejo v gnezdu, tem boljše je. To tudi dokazuje, da ima samica zanje dovolj hrane. Če se pa prej prikažejo iz gnezda, je to znak, da so lačni. Zato začno pobirati po malem hrano, ki jo daješ samici.«

»Kdaj bodo pa mladiči spregledali? Videl sem jih, da samo miže,« vpraša Lojze.

»Devet dni stari navadno spregledajo,« mu pojasni Tone.

»Ali pa smejo štiri tedne stari mladiči jesti zelenjavo?«

»Seveda smejo. Zelenje jim še posebno ugaja. Zlasti regrat jim gre v slast. Tega najdeš spomladi na travnikih kolikor hočeš. Po pravici smemo regrat prištevati med najodličnejšo in najbolj zdravo zeleno krmo za kunce. Čital sem, da vsebuje regrat mnogo apna, kalija, železa in vitaminov. Pospešuje prebavo, čisti kri in samice imajo dosti mleka, če jih hraniš z regratom. Pa tudi deteljo imajo zajčki radi. Preveč detelje pa jim ne smemo

naenkrat dati, ker jih napenja. Poleg regrata in detelje pa jim dajem tudi trpotec, koprivo in rman. Koprivo sesekljam in pomešam med kuhan krompir ali krompirjeve olupke ter dodam nekoliko otrobov. Tako zamešano hrano imajo mladiči in odrasli kunci zelo radi.«

»Pravijo, da jim rosna in mokra trava zelo škoduje. Ali je to res?« vpraša Lojze.

»To pa ne drži. Brez strahu jim lahko daš tudi mokro zelenjavo, ker jim prav nič ne škodi. Kaj misliš, da čakajo divji zajci in divji kunci v naravi s praznimi želodčki, dokler se mokra trava ne posuši? Kaj še! Nikar se tedaj ne boj dati kuncem mokro travo. Nekaj ti pa povem, kar si moraš dobro zapomniti. Mokra trava, detelja in sploh zelenjava ne sme ležati na kupu, ker se hitro ugreje. Če pa jedó živalce sparjeno zelenjavo, gotovo poginejo.«

»Ali res ne smemo krmiti kuncev s solato?«

»Nekoliko solate jim že smeš dati, preveč pa ne, ker jih napenja. Lahko jim pa daš liste ohrovtá, zelja, kolerab, pese. Še celo plevela se zajci ne branijo. Zato je tudi prehrana domačih kuncev zelo poceni. Seveda pa morajo imeti poleg zelenja v jasliah vedno na razpolago zdravo in čisto suho seno, ki ga kunci jedo tudi takrat, ko jih krmiš povečini samo z zelenjem. Seno urejuje namreč prebavo.«

»Koliko časa pa pustiš mladiče pri samici?« vpraša Lojze.

»Osem do deset tednov jih moraš pustiti pri samici, če hočeš, da se krepko razvijejo. Pred osmimi tedni jih pa nikakor ne smeš odvzeti samici. Še najboljše storiš, če jih pustiš skupaj polne tri mesece. Zdaj ti bom še povedal, kako odstavljamo mladiče. Navadno odvzamejo samici vse naenkrat in jih denejo v drug hlevček. To pa ni prav. Vseh mladičev ne smemo naenkrat odvzeti, ker bi bilo to zanjo in za mladiče neugodno. Zato jih odvajamo le polagoma, t. j. vsak dan enega ali dva. Uboge živalce se namreč počutijo prve dni po odstavitvi zelo osamljene in tudi jesti ne marajo.«

»Ti pa vse veš, Tone! Zdatj šele vidim, da se jaz na rejo domačih kuncev prav malo razumem. Torej čez tri mesece mi boš dal samico in samca. Joj, kako se že sedaj veselim. Ta čas pa bom uredil hlevček, kot je bilo opisano v »Vrtcu«, in pripravil bom vse potrebno za živalce.«

»Zgodilo se bo kot sva se domenila. Pridno bova skupaj prebirala »Vrtcu« in se ravnala po navodilih, ki jih bova v njem zasledila. Zdaj pa zbogom, prijatelj! Pa še pridi k meni v vas!«

Fanta sta se poslovila. Tone je stopil v hišo, Lojze pa je ves srečen stekel domov, saj bo tudi on imel že čez tri mesece zajčke.

Ciril Drekonja

Bela vrtnica

(Iz zbirke »Tolminske pesmi«)

Pri nas še cvetje krvavi ...

A danes se je popek bele vrtnice razpel
na našem vrtu. Kdo bi ne bil vesel
belega cveta, ki zasije v te črne dni?

Pa smo pogledali od bliže beli cvet;

kako so se nam zavzele oči!

Na lističih, na belih lističih
so lepele rdeče lise kot kri ...

Spisi
Durekovega junčka
V javnost dal Franjo Licela

Moj najlepši spomin

Moj najlepši spomin je, ko smo nekoč doma jedli solato. Jedla sva oče in jaz. Jeva in jeva, kar zagledam v skledi zeleno žabo. V šoli pravijo taki žabi urh. Čudno je to, Zaplatarjev hlapec je tudi Urh, pa ni zelena žaba.

Ko zagledam torej žabo v solati, že hočem krikniti ter povedati očetu, kaj imava v skledi, ali žaba mi naenkrat lepo mežikne, češ, tiho bodi! Pa sem bil tiho kakor miš, a jedel tudi nisem več. Oče pa je naprej basal solato, da se je kar potil, in jo grizel, da je solata kar hreščala med čeljustmi.

»Jurek, zakaj ne ješ več?« me vpraša čez nekaj časa, ko vidi, da samo gledam v skledo. Gledal sem žabo, ki mi je še vedno mežikala, naj bom tiho.

Takrat je vzdignil oče še zadnjo solato ter jo zanesel v usta. Žaba se ni mogla več kam skriti, pa je zaplavala po kisu ter naenkrat skočila iz sklede očetu naravnost pod nos, kjer je še opazila zadnji repek solate. Oče je takoj izpustil solato, kakor da ga je kdo udaril po hrbtu. Gledal me je in gledal, kakor da me vidi prvič. Potem me je zgrabil za ušesa.

»Capin zanikrni!« se je zadril nad menoj, »zdaj vem, zakaj naenkrat nisi več jedel solate! Zakaj pa mi nisi takoj povedal, da je žaba v solati, ha? Grdavš, čakaj, navijem ti uro!«

Pa sem se hitro oglasil, predno je še začel oče navijati uro, in sem rekel: »Ljubi oče, saj bi bil rad povedal! Zinil sem že, a tisti hip mi je pomežiknila žaba v skledi, naj bom tiho. Pa še enkrat potem mi je trepnila. Poglejte, ravno tako je naredila!« Pokazal sem očetu, kako je mežikala žaba v solati.

Tedaj je oče spustil moja ušesa in je dejal: »Jurek, ti si pa res Durek! Ni žaba tebi mežikala. Kis jo je grizel v oči, zato je mežikala. Zapomni si to! Če boš še kdaj videl žabo v skledi, mi moraš takoj povedati, čeprav bi mežikala!«

Potem je oče pobral žabo, ki mu je sedaj že skakala preko čevljev. Prijel jo je za zadnje krake ter jo zanesel v kuhinjo materi. Porinil ji je žabo pod nos in ji dejal: »Tole solato pa ti kar sama pohrustaj! Samo pazi, da ti ne bo v želodcu regljala: kvak, kvak!«

Od takrat vedno prebrskam vso solato, če bi še našel kako žabo. Pa že ni in ni. Spomladi jih bom sam nalovil ter jih nadeval med solato. Potem bom povedal očetu in bova gledala oba, kako mežikajo žabe v solati. Mogoče bodo začele še regljati, Joj, to bi bilo lepo.

Kaj bi rad postal?

Jaz bi rad postal vse! Najrajši pa bi bil tak gospod, ki nič ne dela, ampak samo je. Jedel bi samo dobre reči. Moj oče mi pravi večkrat: »Jurek, kadar boš gospod, ne pozabi name! Ko boš kupal, napravi guljaš in ajdove cmoke! Hrkamel z gre taka reč rada v želodec!«

Ako bom postal kovač, bom delal žeblje. Žebliji so pri hiši najbolj potrebni. Z žebljem lahko zabiješ podplat ali obesi nanj lepo sliko. Najbolj mi ugaja Krpanova kobila. Z žebljem tudi lahko preluknjaš kravo, ako jo nopenja, ali pa pribiješ zajca na vrata, ako ga hočeš odreti.

Postal bi tudi lahko krojač. Rezal in šival bi suknje in krpal raztrgane hlače ter bi pri tem lepo zaslužil. Najbolj pa bi mi bilo všeč, ker bi imel polno škatlo gumbov. Kadar bi šel na sprehod, bi si porinil v žep likalnik, da me ne bi odnesel veter. Delal bi obleke po najnovejši modi in na glavi bi nosil kredo, škarje in dreto.

Čevljar ne bi rad postal, ker bi potem moral loviti po Pohorju čuke ter jih klati. Čuk je zelo koristen ptič. Iz njegovega kljuna si napravi čevljar škarje, iz kože usnje, iz perja blazino, iz črev dreto, iz krempljev igle, iz blata pa smolo. Pod čukovim repom pa najde čevljar naprstnik in tako oborožen lahko gre mirne duše nad strgan čevelj ter ga popravi v par minutah. Ako si bom premislil in ne bom hotel postati kaj več, se bom šel učiti za čevljarja.

Tudi trgovec bi postal rad. Kajti ima trgovec mnogo čokolade in turškega sladoleda. Vse to bi pojedel sam, papir pa bi prodajal odjemalcem. Pri tem se imenitno zasluži in če znaš dobro prodajati in malo dajati, imaš lahko čez eno leto ali dve tri hiše in dva avtomobila. Moj oče pravi vedno:

»Veš, Jurek, trgovina ali kramarija, to ti je zlata žila! Noben frkolin te ne zna tako napetjastiti kakor učen in prefrigan trgovec! Za prazen nič boš drago plačal in še lepo pozdraviti moraš gospoda trgovca, če hočeš, da te pošteno ofrnaži!«

Jaz mislim, da pridejo taki trgovci z visoke šole. Podrekarjev Peter se je izučil za trgovca in je danes že tak gospod, da vozi metle v Rogaško Slatino. Rogaška Slatina je čudna voda. V njej se lahko koplješ in jo obenem piješ. V njej stoji tudi več hotelov in pošta. Tako vodo hodijo pit bogati ljudje.

Ako bi postal zdravnik, bi odprl delavnico poleg kovača. Tako bi imel blizu klešče in vodo za izpiranje čeljusti.

Sodnik ne bi rad postal. Moj oče pravi večkrat: »Božja mast! V sodnikovi koži ne bi bil rad! Kajti ima vedno pred nosom orožnike in pet korakov proč jetnišnico! Veš, Jurek, svetujem ti, kaj bi jaz postal, ako bi bil ti? Če hočeš dobro zaslužiti, napravi tako: poleti bodi zidar, pozimi pa učitelj! Tako boš dvojni zaslužkar, kar je danes moderno in se dobro obnese. Tudi boš vedno na toplem. Zidarja greje poleti sonce, učitelja pa pozimi peč. Zidar je pozimi brezposeln, učitelj pa poleti, ko ima počitnice. Tako boš ubil dve muhi z enim udarcem! Le tega se drži, ti pravim!«

»Kaj pa oče, če bi postal minister? ga vprašam resno.

Oče je zamahnil z roko ter pljunil na polža, ki mu je kazaj rogove. Nato pa mi reče: »Nič ne rečem, toda, kar vem, vem! Z ministri danes ni bogve kaj. Ko si minister, si res velik gospod. Ko pa te brcnejo, si pa moraš izbrati drug poklic. Zidarju ne moreš ničesar! Če se podre hiša, je kriv veter ali pa mojster. Učitelj pa lahko reče: Trde glave je, koštrun, in mu nisem mogel zabiti ničesar v bučo, čeprav sem se ga lotil z vsemi štirimi! To je tisto, kar drži!«

Tudi jaz mislim tako, da kar drži, drži! Zato lahko postanem še vse, kar drži. Odločil se bom torej za velikega gospoda, ki malo dela in veliko zasluži!

Naj bo tako ali tako! Če postanem to ali ono, vedno bom velik gospod, a za vas ostanem še vedno stari Durek Jurek! Zato vas lepo pozdravljam in vam želim vse dobro na tem in na onem svetu! Ako pa se prej vidimo, vzajem besedo nazaj in vam kličem:

— Dober dan — Bog daj!

Svjatoslav

Kučmar Potegon

Stari kučmar Potegon
prišel spet pod naš je zvon.
Nosí hlače na mehé,
uhlji mu na stran štrlé.

Noge v škornjih mu rompljajo,
brki mu pa migotajo,
da ves svet pred njim beži.
Kdor se moreš, brž se skrij!

Potegon je strah iz kota,
v mraku vsa obrede pota.
Živim vsem je sam sodnik,
sam birič in sam krvnik.

Kjer je kdaj prehud živžav,
pride kot srdit bavbav.
Ne, mi se ga ne bojimo,
smejemo se, ko gre mimo.

Kruha in koline kos
je njegov zavohal nos
in podkupiti se da,
kakor danes pol sveta.

KRISTA HAFNER

Palček Peter

VIII.

OPICA SE JE PRIKLONILA PRED DEKLICO IN ZAPLESALA, PALČEK PA JI JE ZAPEL SVOJO PESEMCO. DEKLICA JE POSKAKOVALA NA MEDKU IN VESELO PLOSKALA. KO PA JE BILO PESMI KONEC, JE ZLEZLA Z MEDKA IN REKLA: »KAR SEDITE IN NAJEJTE SE JABOLK. LETOS JIH JE VELIKO.«

VSEDLI SO SE IN JEDLI. MEDEK JE HRUSTAL, DA MU JE ŠKRIPALO POD MOČNIMI ZOBMI. POTEM PA SE JE POGLADIL PO TREBUŠČKU IN ZADOVOLJNO ZABRUNDAL:

»ZDAJ SEM PA POLN. TO JE BILA PA RES IMENITNA GOSTIJA!«

»ZDAJ GREMO NA VAS,« JE REKEL PALČEK. »ALI GREŠ Z NAMI?« JE VPRAŠAL DEKLICO.

DEKLICA JE BILA ZADOVOLJNA. ZAJAHALA JE MEDKA IN SKUPAJ SO SE NAPOTILI NA VAS. KMALU SO BILI VSI VAŠKI OTROCI OKOLI NJIH. ZAPLESALI SO JIM IN ZAPELI IN DRUG ZA DRUGIM SO SMELI MEDKA ZAJAHATI. NANOSILI SO JIM VSEGA, KAR SO IMELI: KRUHA, OREHOV, JABOLK, HRUŠK IN STARA TETA, KI JI JE BILA SKOKICA POSEBNO VŠEČ, JIM JE STISNILA CELO MASTNO KLOBASO.

VES DAN SO STALI NA VASI IN SE IGRALI Z VAŠKIMI ORTOKI. ZVEČER SO PRENOČILI V STAREM SKEDNJU.

DRUGO JUTRO JE REKEL PALČEK: »ZDAJ MORAMO NAPREJ. TU SMO PREBLIZU CIGANOV. LAHKO BI NAS DOBILI.«

»KAM PA NAJ GREMO?« JE VPRAŠALA SKOKICA.

»DOMOV,« JE ZABRUNDAL MEDEK.

»ALI MAR VEŠ, KJE SI DOMA?« GA JE VPRAŠALA SKOKICA.

»VEM. V KOČEVSKIH GOZDOVIH,« JE REKEL MEDEK.

»PA POJDIMO V KOČEVSKE GOZDOVE,« JE ODLOČIL PALČEK.

IN SO SE NAPOTILI PO SVETU. ŠTIRINAJST DNI SO HODILI, VELIKO VASI SO PREŠLI. POVSOD SO PLESALI IN PELI IN LJUDJE SO JIH RADI GLEDALI IN POSLUŠALI. NIČ JIM NI BILO TREBA STRADATI.

NEKEGA DNE PA JE REKEL MEDEK: »VOHAM.«

»KAJ VOHAŠ, MEDEK?« JE VPRAŠAL PETER.

»VOHAM. DOMAČE GOZDOVE VOHAM,« JE REKEL MEDEK IN URNO RACAL NAPREJ PROTI VELIKEMU TEMNEMU GOZDU. SKOKICA IN PETER STA GA KOMAJ DOHAJALA.

V GOZDU SI JE MEDEK POISKAL VELIK BRLOG. »TU BO MOJ DOM,« JE REKEL.

»KAJ PA MIDVA?« JE VPRAŠALA SKOKICA.

»PRI MENI BOSTA SPALA. POMAGAJTA MI, DA SI PREJ NANO-SIMO LISTJA IN NAŠ DOMEK MEHKO POSTELJEMO.«

SKUPAJ SO ODŠLI NA DELO IN VES DAN PRIDNO ZNAŠALI LISTJE. VMES STA OPICA IN PALČEK OTRESLA VELIKO LESNIKO IN SE NAJEDLA PUSTIH JABOLK, A MEDEK SE JE MASTIL Z MASTNIMI POLŽI, KI SO LEZLI PO TLEH. »TO JE DOBRO,« JE CMOKNIL Z JEZIKOM IN ZADOVOLJNO BRUNDAL.

SKOKICA IN PETER PA NISTA BILA TAKO ZADOVOLJNA. LESNIKE SO BILE PUSTE IN ŽELELA STA SI BOLJŠE VEČERJE.

»TU ŽE NE BOM OSTALA,« JE REKLA SKOKICA.

»JAZ TUDI NE,« JE POKIMAL PETER.

A TO NOČ STA VSEENO ŠE OSTALA. SKUPAJ SO SPALI V BRLOGU. DRUGO JUTRO JE BILA SKOKICA ŽE NAVSEZGODAJ POKONCI.

»HOJ, POKONCI, ZASPANCI!« JE ZAKLICALA, POŠČEGETALA PE-TRA IN POTEGNILA MEDKA ZA UHO.

PETER JE SKOČIL POKONCI, MEDEK PA SE JE SAMO LENO PRE-TEGNIL NA LEŽIŠČU.

»HITRO, MEDEK!« GA JE VLEKLA SKOKICA ZA UHO. »NAPRAVI SE, GREMO DALJE!«

»JAZ NE GREM NIKAMOR,« JE ZASPANO ZAMOMLJAL MEDEK.

»KAKO DA NE?« JE HOTELA VEDETI OPICA.

»TAKO,« JE REKEL MEDEK. »ZDAJ BOM ZASPAL IN BOM SPAL VSO ZIMO. TO JE TAKO PRIJETNO. ALI NE BI TUDI VIDVA SPALA? TOPLO BI NAM BILO SKUPAJ V BRLOGU.«

»TO NE BO ŠLO,« JE REKEL PETER. »MIDVA NE MOREVA VSO ZIMO SPATI, KAKOR TI. MIDVA MORAVA DALJE.«

»PA ZBOGOM IN SREČNO POT,« JE MOMLJAL MEDEK IN JEZIK SE MU JE ŽE ZATIKAL. »ŠE BRLOG ZA-DELAJTA, DA ME NE BO ZEBLO, PREDEN GRESTA.« IN ŽE JE SPAL.

PALČEK IN OPICA STA ZLEZLA IZ BRLOGA IN GA LEPO ZADELALA Z LISTJEM.

»KAJ PA ZDAJ?« JE VPRAŠAL PETER.

»DOMOV,« JE REKLA OPICA SKOKICA. »DOVOLJ SEM VIDELA.«

»KAM DOMOV?« JE VPRAŠAL PETER IN JO ZAČUDENO POGLEDAL.

»DOMOV, POD PALME!« JE REKLA OPICA IN POGLEDALA PETRA
 »TO JE DALEČ,« JE REKEL PETER.
 »NIČ NE DE,« JE REKLA OPICA. »BOVA ŽE PRIŠLA. LJUDJE NAMA
 BODO POMAGALI, SAJ ZNAVA PETI IN PLESATI.«
 PALČEK JE POKIMAL IN ODPRAVILA STA SE NA POT.

Konči Ahačič

Plačilo

Ves zaspan sosedov Jaka,
 zjutraj stopa po vodó.
 Ob vodnjaku oven čaka,
 misli v srcu si takó:
 »Vedno mi nagajaš,
 butaš se z menoj;
 vse, kar si mi storil,
 plačam ti takoj!«

Zla ne slutí fant-zaspanček,
 z vodo prav počasi klima,
 ali oven-nakodranček
 nič usmiljenja zanj nima.

Bum! se v hlačke zaleti,
 Jaka kar odskoči.

Voda pljuskne iz posode,
 revčka vsega zmóči.

Au! se mokri Jaka strese,
 kihne, spet nazaj hiti.
 Plaho vodo zdaj ponese,
 ovna se hudó boji.

Ovčja čreda se mu smeje,
 oven ponorčuje:

»Če nagajal boš, prihodnjič
 butnem te še huje!«

Naša mačka

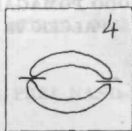
MAČKA

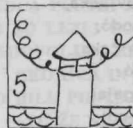
PTIČ

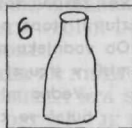
MIŠ

KLOBASA

DIMNIK

STEKLENICA

LONEC

PES

NAŠA 1 JE VELIK NEPRIDIPRAV. VEDNO STIKA ZA 2, 3 PA NE DA BI LOVILA. ZELO JI DIŠE 4, KI JIH VČASIH KRADE KAR IZ 5. PRI SVOJIH ROPARSKIH POHODIH SE 1 NIČ NE ZMENI, ČE RAZBIJA 6 IN PREVRAČA 7. NAŠ 8 ZELO SOVRAŽI 1 IN VEDNO LAJA NANJO.

Milan Skrbinšek

Kako smo otroci igrali „Trnuljčico“

Zadnjič sem vam opisal svojo pot od igralca v revni podstrešni kuhinji do otroških predstav v milijonarjevem stanovanju. In reči moram, da sem bil tam na podstrešju, kjer sva s prijateljem Adolfom uprizarjala kratke igrice, ki sem jih sam pisal, in kjer sva igrala z igralci iz lepenke, ki sva jih sama pobarvala, v gledališču, ki sva si ga zgradila iz deščic in lepenke. mnogo srečnejši nego v bahavem bogatem salonu.

Bil sem preveč vajej tople domačnosti našega skromnega stanovanja in družinskih bivališč svojih sošolcev in sošolk mojih sester. Takšne družine se zbirajo vse v kuhinji, kjer se mati vrti okoli peči ter rožlja po štedilniku. medtem ko sedi oče v samih rokavcih pri mizi ter kadi svojo pipo in bere ali pa z resnim obrazom, ki pa je navzlic gubam, ki so se mu radi skrbi za družino zarezale v plemenito čelo, vseeno ves dobroten.

Tam v vse preveč prostrani, imenitni sobi milijonarjevega stanovanja sem bil s svojima sicer dobrodušnima tovarišema Otmarjem in Gustelnom le preveč sam. Manjkal mi je materin ljubezni poln smehljaj ter očetov skrben, resen pogled, ki mu je včasih ušel izza časopisa ali iznad knjige k nam, če smo postali v svoji otroški razigranosti včasih le preglasni ali celo razposajeni.

Povedal sem vam že zadnjič, da sem se bil naveličal premikati sicer imenitno izdelane igračkaste igralce in igralke po otroškem gledališču ter izrazil svojima tovarišema željo, da bi se zbrali otroci iz naše in sosednih hiš ter igrali sami.

A pojavilo se je važno vprašanje, kje bi mogli nastopiti. Za to je bil vendar potreben oder. Tovariša sta pripovedovala o mojem načrtu svojemu bogatemu očetu, ki ni bil samo za odrasle stanovalce zelo ljudomil in prijeten gospodar, temveč je imel tudi nas otroke zelo rad, tako da smo smeli po dvorišču noreti, kolikor nas je bila volja.

In glejte, ta naš dobri gospodar je obljubil, da nam postavi v svojem velikem, krasnem vrtu — oder.

Šli smo z navdušenjem na delo. Gospodarjeva sinova sta bila Nemca, a tudi med ostalimi otroki je bilo nekaj Nemcev in tako smo se morali odločiti, da igramo v nemškem jeziku. Pa saj so bile tudi vse igrice za otroški oder natisnjene v nemščini. Odločili smo se pa za »Trnuljčico«.

S sestro Ljudmilo sva razdelila vloge, oziroma »zasedla igre«, kakor se izražamo v gledališču, in je trajalo nekaj dni, da smo iz knjižice prepisali vsak svoje besedilo. Ko je imel vsak svojo vlogo v rokah, smo se zbrali v sobi našega stanovanja — kuhinja bi bila seveda premajhna! — ter pričeli z vajami. »Režijo« sva vodila skupno jaz in sestra Ljudmila, ki je igrala tudi »glavno vlogo«, zakleto kraljično Trnuljčico. Moja mlajša sestra Štefanija pa je igrala kuharčka, ki naj bi dobil ob hipu začaranja vsega gradu od kuharja zaušnico. Zmanjkalo nam je igralcev in tako sem jaz igral kar dve vlogi — grajskega slugo, ki nese v prvi sliki čez oder pečenko, in kraljeviča, ki kraljično s poljubom prebudi iz dolgoletnega spanja.

Igra je bila končno dobro pripravljena. A treba je bilo za predstavo še oder postaviti, igralce v srednjeveškem, pravljičnem slogu primerno obleči ter — šminkati.

Oder je ukazal gospodar postaviti čisto ob steni hiše na vrtni strani. Tam so bila tri zelo visoka pritlična okna. Hlapec, ki mu je gospodar ukazal oder postaviti, je po njegovem načrtu napravil to tako, da je postavil čez potrebno število zidarskih koz lepe, dolge in široke deske do višine oken, ki naj bi služila kot — vrata. — Naša mati in matere drugih otrok so dale na razpolago lepo oprane rjuhe, s katerimi smo zastrli oder na levi in desni in sestavili iz njih tudi zastor.

Z maskami pa je bil velik križ. Maskiral sem po svoji iznajdljivosti vse sam. Do lasulj se seveda nismo povzpeli, a brada ali brki so bili pri tem in onem le nujno potrebni. A kje jih dobiti? »Nič ne skrbite,« sem dejal, »saj imam akvarelne barvice, pa bom brado in brke na obraz kar — naslikal!« Rečeno — storjeno!

Ko je tako nastajala maska za masko, se je vse smejalo, a obenem so vsi občudovali mojo spretnost, s katero sem bil obraz tako pestrobarvno poslikal, da so bili čisto podobni Indijancem v tistih majhnih knjižicah, ki so opisovale boje med belokožci in Indijanci in ki smo jih vse vprek prebirali z velikim užitkom.

Veliko sitnosti sem pa imel sam s seboj. Saj sem igral vendar kar dve vlogi; treba se je bilo torej tako spremeniti, da bi nihče ne opazil, da igra obe vlogi eden in isti igralec. Pri vlogi lakaja se mi je zdelo zelo važno, da je »razura« zelo vidna. A kako naj bi jo čim bolj verno posnel? Pa sem našel imenitno rešitev. Dejal sem si: če se človek, ki mu raste brada, obrije, je obraz tesno posut s pičicami, ki ostanejo kot sled posameznih odbrutih kociavic. Da bi si te pičice vsako posebej naslikal na lica in brado ter pod nosom, bi bilo predolgotrajno; zato sem vzel črno mastilo za čevljo, pomočil vanj ščetko ter se udarjal z njo po licih. Pri brivcu sem videl, kako je ta

gospodom, ki jih je obril, nanesel še neki bel prašek, pa sem prosil mater za žlico moke, ki sem jo z robcem nanesel na lica. Tudi temne obrvi sem si našminkal. Pomočil sem kazalec v črno mastilo in potegnili z njim čez obrvi. Lase sem si razčesal na prečo po sredini glave. A moji lasje so bili precej kratki in kvišku štrleči, in čeprav sem si lase močno zmočil in dal na glavnik debelo plast mila, se mi vseeno niso hoteli čisto pritisniti na teme. Lahko si predstavljate, kako »sijajna« in — »vplivna« je bila ta maska. To sem tudi takoj ob prvem koraku na oder zelo živo občutil. Komaj se je izza belih rjuh prikazal moj lakajski obraz, se je občinstvo — starši nastopajočih »igralcev« ter gospodarjevi pisarniški uradniki in vse polno otrok iz domače in sosednih hiš — gromovito zakrohotalo. Nekdo je od presenečenja tako visoko zavrisnil »Milan!«, da mi je kar zarezalo v ušesa.

A to še ni bilo vse! — Moral sem kot lakaj nesti čez oder pečenko na krožniku. A kje naj dobim kos pečenke? Kje? — »Eh kaj,« si mislim, »občinstvo ne vidi tako natančno na oder!« — Pa sem prosil mater, naj mi dá krajec posušenega kruha, ki ga je hranila za drobtine. Saj je skorja prav tako rjava kot pečenka. Položil sem torej kot kamen trdi krajec na krožnik in hotel ponosno vzravnan ponesti to pečenko čez oder. A tisti krohot in

vrisk, ki je nastal, ko sem se pojavil kot resnično »pravljíčni« lakaj na odru, me je tako zmedel, da sem se sredi odra spotaknil. Ujel sem se sicer v ravnotežje, a krajec mi je pri tem zdrknil z gladkega krožnika, padel z votlim udarcem na deske odra, še nekajkrat odskočil in priletel končno v naročje enemu izmed gledalcev v prvi vrsti. To je seveda povzročilo nov krohot! Meni pa hudo, da nikoli tega!

Pobegnili sem z odra ter hitel skozi eno izmed oken, ki so predstavljala vrata, da se »prešminkam« za — kraljeviča.

M. Bidovec

Kužek na izprehodu

Kužek rad bi bil gospod,
v gozd vam gre na izprehod.
Tam pa sem ter tje je hodil,
zajčke plašne tri prepodil;
to so tekli: tek, tek, tek,
skozi gozd zelenih smrek
tja čez polje v tihi log.
Kuža pa nerodnih nog
z glavo v štor se je zaletel,

rep v robidovje zapletel
ter zalajal: hov, hov, hov!
O, zakaj sem šel na lov?
S hrasta šoja se mu roga:
»Pasja pamet ti uboga,
drugič pa doma ostani,
gospodarju hišo brani!
Gozd ni psičkom nič prijazen,
sicer pa — prejel si kazen.«

Mi pišemo

Spoštovani gospod urednik!

To moje pismo, ki ga Vam pišem, je moje prvo pismo. Sedaj stanujemo v Kranju. Jaz zelo rad prebiram »Vrtec«. Najbolj mi je bila všeč letos povest, ki so jo napisali naš gosp. kaplan Joža Vovk: »Kako so Zaplankarji luno gasili«. Sedaj se pridno učim in mislim, da bom nekoč še velik učenjak.

Sprejmite prisrčne pozdrave iz 3. b razreda ljudske šole v Kranju.

Rant Joža.

Dragi gospod urednik!

Oprostite, da se tudi jaz oglasim. Doma sem iz Štalcerjev pri Kočevju. Hodim v 4. razred nižje ljudske šole. »Vrtec rada berem. Zelo mi ugaja »Durekov Jurček« in sploh vse povesti. Letos je huda zima. Jaz krmim ptičke. Naredili smo z bratom in očetom ptičjo pogačo iz raznih zrn, semena in loja. Pred dnevi nam je neka mačka ukradla kos loja. Sinice so žalostno gledale. Mačko smo podili kot samega rogača. Zdaj ni več prišla.

Vaši trdi orehi so mi dali dva popoldneva dela. Upam, da sem jih prav rešila.

Vrabič Zora,

učenka 4. razr., Štalcerji pri Kočevju.

Ko so umrli stara mamica

Ko se je pričela zima, so naša stara mamica zboleli. Niso mogli več hoditi, ne sedeti. Vsi smo se bali, da nam bodo umrli. Niso dolgo boleli, ko so nekega dne zaspali za večno. Zadela jih je kap. Dočakali so visoko starost, 81. leto. Vsi smo bridko jokali, ko smo stali ob mrtvaškem odru, na katerem so v svitu sveč ležali stara mamica. Žalostno so doneli zvonovi naših cerkvi sv. Marka in sv. Katarine v slovo stari mamici. Ko je prišel dan pogreba, so prišli črni možje ter jih odnesli do farne cerkve sv. Martina, kjer se je zanje brala sveta maša.

Od tam so jih odnesli na pokopališče k večnemu spanju. Pri grobu so molili gospodje mrtvaške molitve, nato so jih zagrebli v črno zemljo.

Žalostni in potrti smo se vrnili domov, kjer je bilo vse puho in prazno.

Sprejmi Bog njihovo dušo v svoje naročje, kjer naj uživajo večno srečo.

Češnovar Cirila,

učenka II. razreda ljudske šole pri Sv. Katarini nad Trbovljami.

Spoštovani gospod urednik!

Ker se še nihče ni oglasil iz naše staroznane Kroke, zato sem se jaz odločila napisati nekaj vrstic.

Jako rada čitam »Vrtec«, na katerega sva naročena z bratom. Ko ga dobiva v roke pogledam najprej, kako so kaj trdi orehi, potem si pa začnem z njimi mučiti možgane. V dokaz Vam pošiljam jedra petih orehov, katere se mi je posrečilo izluščiti. Upam, da mi bo sreča pri žrebanju naklonjena. Jako rada čitam »Zgodbo o pastirju Pavlu« in povest »Palček Peter«. Najbolj pa mi ugajajo »Spisi Durekovega Jurčka«.

Povedati Vam moram še to, da hodim v 3. razr. osnovne šole in da sem imela najboljšo izpričevalo v razredu.

Šrčno Vas pozdravlja

Lazar Terezija,

učenka osnovne šole v Kropi.

Našega Stanka ni več!

V soboto, 13. dec. je hodil še pridno in redno v šolo. Popoldne se je še smučal in razbijal led, ko je napajal živino.

V nedeljo ga je bolela glava, da ni mogel k službi božji in ne k sosedu prebirat časopise. Legel je in molil, molil. Še skoraj v nezavesti ni nehal moliti. Komaj do polovice molitvic je prišel, pa je zopet začel.

V ponedeljek ga ni bilo v šolo. V torek zjutraj ob pol osmih pa so ga že odvedli angelci k Jezusu in Mariji, saj je oba srčno ljubil. Nas pa je pretresla ta novica.

Naš Stanko Movrin je bil izreden deklamator pri šolskih proslavah, odličen deklamacijec in součeneč, da ga je bil vsakdo vesel, ker je vsakomur rad pomagal. Pa ni čudno, ko je vedno tičal pri knjigah ali pred časopisom, da je več vedel kot drugi. Bil je zvest bralec »Vrteca« ter vpisan v Marijin vrtec. Hodil je vsako nedeljo k sv. obhajilu.

V veliki družbi ni bil rad. Najraje je posedal sam na paši, ali kje v tistem kotu ter prepeval Marijine pesmi, katerih se je naučil pri shodih in v šoli. Rad je bil doma, kjer je bil izmed vseh najbolj priden.

Potolažili smo se, ker Bog že ve, zakaj ga je tako zgodaj poklical k sebi.

Srečni Stanko, zdaj si pri Njem, kjer sije večna Luč.

Tvoj součeneč

Kramarič Janko,
V. r., Črnomelj.

Trdi orehi

Rešitve do 15. aprila 1940

1.

VRATA.

2.

ROMAR.

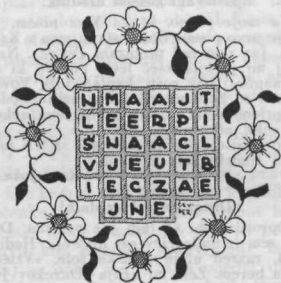
3.

(Maksimov)

Piše in piše —
a sproti vse briše.
Prav rad poigra se,
ko mimo hiti:
kako se pozdravlja
mladino uči.

4.

~VENČEK~

5.

6.

a a a a
a a a a a
a b č č č d d
d e e e e g i i
i i k k k k l l m m m
m n n n n n n o o
o o p p p r r
r r r r s t
t i v
z

Vodoravno: 1. soglasnik. 2. kača.
2. del glave. 4. sestavina mleka. 5. prebivalci
dolenjskega mesta. 7. praznik. 8. znana
vas na Sorškem polju. 9. mesto v Istri. 10. le-
sena posoda. 11. soglasnik.

Navpično in vodoravno po sredi be-
reš ime znane Levstikove povesti.

1. Oglas: Uživajmo zimske radosti!
2. Mačice: Mačice ob vodi, kaj velika noč že prišla do naših bo pohlevnih koč.
3. Pisanici: Zavolj naših hudoblj je Gospod trpel.
4. Velikonočna: Mnogo pirhov in sladkih potic za veliko noč!
5. Dopolnilnica: Zrak, mrak, trak, krak, rak.
6. Kvadrat: Moka, ogel, kepa, Alah.

Šest ugank so rešili: Begunje pri C.: Knap Ivanka, Kranje Fr., Zrimšek A., Strgulce Jana. Bele vode: Mirko Mar. — Beograd: Jug Zlat. — Blatna Brezovica: Gostiša šef., Petrič Stan. Gregurka Nada, Umek Jul. — Bled: Benedik Ver., Jamar Malči, Mejavšek Zdenka, Pazlar Vida, Piber Matko, Robič Hel., Solar Maj., Zupančič Mihaela, Markelj Franca. — Vel. Bloke: Rudolf Jul. — Boh. Bistrica: Ogrin Mar. — Borovnica: Cerk Anton, Gabrovac Mar., Kovačič Sr., Luglio Alojzija, Ohonica Mar., Petrovič Avg., Vičič Ivka, Zalar Ivanka. — Brežice: Lesar Reg., Tolas Mil., Zidar Silv. — Bukovica: Kalan Rud., Hajnrihar Jož., Oman Fr., Bertonec Ang., Benedik Mar., Stibelj Francka, Leben Min., Fink Mar. — Celje: Dolenc Franč., Gaber Než., Jerenko Irma, Kovač Ljud., Kračun Mar., Ogorevc Roz., Prajnik Mar., Tratnik Mar., Turnšek Met., Vetrli Jožica, Zroznik An., Resnik Jožefa, Zobec O., Hojkar Breda, Senica Jožica, Skočir Mihaela, Esih Ladka, Kragainik Karolina, Prevornik Mar., Fazarine Ana, Dobovšek Mar., Jakše Am., Reber Maj., Grobelšek Jožica, Cander Maj. — Cerklje ob Krki: Horžen Ter., Schroif O. — Curle: Pečarič Pav. — Crešnjevec: Soba Ant. — Crešnjepe pri Cekljah ob Krki: Rathay Mar. — Crmošnjice: Klemen Santa. — Crnuče: Pečar Jel., Novak Danica. — Davča: Frelj Stan., Jemec Min., Zahribar Nacek. — Dev. Mar. v Polju: Caihan Mar., Škerjanc Min., Suštar Ivanka. — Domžale: Pirš Valentina. — Dražgoše: Gosar Cir., Kavčič Cil. — Drenov grič: Podboj Joži, Friškovec Ant., Mihevc Slava, Koprivec Ivana, Leskovec Vida, Zitka Franč., Završnik Her., Koprivec Jer., Popit Iv., Kovač Fr., Lenarčič Iv., Jesenko Marica. — Dob: Svoljšak Ter. — Dobrava: Ambrožič Lojzek, Božič Lojzka, Clemente Nad., Gosar Ton., Bizjan Albina, Dolničar Aleksandra, Košir Ant., Oven Ter., Novak Krist., Peckaj Pet., Peckaj Zoš., Prek Franc., Velkavrh Pavla, Zalaznik Mil., Zalaznik Zlatka, Zagar Mar. — Fram: Brumec Fr. — Gabrk pr. Sk. L.: Kerkoč Marij. — Gorje: Hudovernik Min., Pogačar Ivanka, Jakopič Valentina. — Gradec pri Litiži: Klemen Štef., Letnar Mar., Verbole Darka, Premk Tončka. — Sv. Gregor: Adamič Al., Adamič Cvetka, Levstek Fr., Marolt Mar., Modic A., Oblak A., Oblak Mar., Rigler Mar., Zabukovec Francka, Žužek Pepec. — Hotič: Tomšič Mil. — Hrušica pri Jesenicah: Klinar Mira, Pahole Dan. — Zg. Hrušica pri Lj.: Pahole Dan. — Igavca: Bovec Al. — St. Janž: Markovič Mar. — Sv. Jedert: Cestnik Kaz., Pavčnik Zl., Seme Iv. — St. Jernej: Rus Rudij, Hesta Al., Frančič Fr., Topalovec Karl., Cimerman Ani, Rangus Ani. — Jesenice: Kosmač Vlasta. — Jezersko: Arko Joško. — Ježica: Bolka Mar., Dečman Ljud. in Pav., Galjot Mira, Gomolj Majda, Parkelj Dar., Ramovž Ign., Stubelj Min., Subelj Branko in Slavko, Teršelj Mar., Zajc Avg. in Jož., Dobnikar Marj. in Iv., Erjavec Jan., Peršin Mar., Ramovž Vik., Gmeiner Mar., Subelj Majd., Brajer Mar., Pavlovec And. — Jurska vas: Golobič Slav. — St. Jurij ob juž. žel.: Gobec Dragica, Grasselli Mari, Gašperič Slavica, Malahatki Verica, Lubej Slavica, Zdolšek Zaščič, Klanšek Jožica, Sunrada Milka, Salarik Stefica, Gračner Mar., Bajec, Mastnak Majd., Koželj Slavica, Debelak Mici, Vovk Vida, Jager Emiliija, Selič Jožica, Jager Minka, Močnik Valčka, Laščak Emica. — Kamna gorica: Pogačnik Pavla, Bevč Mar., Sparovec An. — Kamnik: Fajdiga Jožica, Polak Bojana, Škrjanc Mar., Regali Fr., Kopic Vid., Zabavnik Mar., Završnik Ivica. — Kranj: Brešar Mat., Hudoklin Edv., Jakopič Simona, Knific Pav., Mohar Katica, Novak Fr., Osredkar St., Pelicon Majda, Plšek Mar., Rudež Drago, Valič Darin., Bitenc Jože, Replič Duša, Vrtačnik Verica, Pretnar Fr., Klemenčič Ton., Peterlin Sonja, Berce Franc., Brodar Marjan. — Kočevje: Krauland Helm., Blenkuš Al., Močivnik Vida, Willitzer Dar. — Kresnice: Juvan Jožko. — Križe, Gor.: Bohinc Ljudmila. — Krško: Krošelj Pav., Soba Fr. — Lavrica: Nebec Vera. — Lesce: Dežman Angela, Zagar Ida, Humerca Jan., Kavčič Veronika. — Dol. Leskovec: Kukarčič St. — Litiža: Planinšek Sonja. — Ljubljana: Bizjak Alojzija, Bostič Ana, Brenc Majda, Čok Zorana, Čučnik Drago, Dovečar Fini, Glavač, Jan., Gerlovič Vida, Guzelj Ladi-slava, Hartman Darinka, Hrovatij Jan., Human Majda, Jare Pepec, Keber Fr., Kelbelj Mimi, Kokalj Iv., Kihelj Mar., Kordin Zvonka, Kos Vlasta, Kovač Cvet., Lokar Met., Marn Tatj., Milavec A., Molč A., Lubej Br., Pate Alojzija, Petančič Fr., Plut Mil., Požar Božo, Prelec Mar., Primožič Marj., Rešetič Boris, Sattler Mil., Smoljan Pavla, Sočanin Jagoda, Stefan Magd., Tarman Mar., Tomšič Mar., Trček Ad., Turk Mar., Valant Mara, Vodopivec Ter., Tavčar Nada, Zakrajskec Vida, Zupančič Fr., Kastelic Breda, Koman Mil. in Darinka, Stranik Zora, Mlakar Ljud., Godnič Stanka, Berdajs Roza, Daks Nives, Fuchs Darinka, Pibrovce Nada, Čopar Boris, Jakus Marjan, Kržin Boža, Nered Jan., Majer Ter., Štrukelj Danijel, Videnič Mil.

Nadaljevanje na 3. strani.

»Vrtce« izhaja prvi dan v mesecu, devetkrat med šolskim letom in velja z dvema ali tremi mladinskimi knjigami letno 22.50 din, ali v devetih mesečnih obrokih po 2.50 din. — List izdaja »Slovska družba« v Ljubljani. Zanj odgovarja Ivan Štrukelj. Glavni in odgovorni urednik Fr. Ločniškar v Ljubljani, Aleksandrova cesta 10. Sklep uredništva do 5. dne v mesecu. — Uprava »Vrtca« je v Ljubljani, Kopitarjeva ulica 2 (H. Ničman). — Tiska ga Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani (Jože Kramarič).

Waidl Mil., Zibelnik Mira, Zupanc Vida, Pleško Mar., Dekleva Vera, Marinko Jel., Kržin Majda in Franci, Horvat Marjanca, Krajec Stanko, Keše Adelajda, Žužek Silva, Grafenauer Božo, Cernivec Mar., Klemenc Ld., Aleš Vlad., Kovač Franc. Pucihar Iv., Miklavčič Pavla, Aleš Mir., Mevzelj Majda, Sever Jan., Klopčar Fedor, Simoniti Jurček, Logar Janka, Lužer Inga, Arh Lea, Cvetičar Jelka, Kocjan Marjan, Podipeč Kati, Clemenz Janez, Pavlič Lea, Jerman Majda, Božič Ivana, Jurič Jože, Mohorič Verena, Glivar Iva, Jeraša Marjanca, Kroflič Fr., Zrimšek Ivan, Tomazin Minka, Silvester Marta, Feldin Eliz., Sinkovec Julijana, Meršak Josip, Račič Danilo. — Loče: Bukovešek Mar., Berdnik Her., Cugmus Fr., Cvelfar Jož., Gajšek Iv., Gorjup Vlad., Gumzej Alojzija, Kolar St., Kranjc Berta, Kuhar Boris, Lovrenčič Eliz., Mejavšek O., Štefanič Fr., Štefanič Roz., Surbek Ed., Strmšek Viktorija, Zorko Ana, Zeleznikar Ana. — Loka pri Zid. mostu: Stangl Milan. — Loke pri Zagorju: Sum Ant., Gošte Jože. — Lokrovec: Lednik Zof. — Loški potok: Rojce Stanka, Kordiš Al. — St. Lovrena na Dolenjskem: Abolnar Vinko, Pugej And. — Lovsko brdo-Poljane: Pintar Marinka. — Lučine: Makarovič Slavoj in Vlasta, Stanko Dom., Dolinar Jože. — Maribor: Lekan Anuška, Trstenjak Zdenko, Andrinek Slava. — Malenski vrh: Košir Franciška, Benedik Marijana, Pintar Ivica, Frlan Ivica, Rant Anton, Pelipenc Ljudmila, Ramovš Jožef, Miklavčič Janko, Rupar Mar., Staržinar Franciška, Košir Albina. — Mavčiče: Zavrl Zof. — Medlog: Strmšek Ank. — Mekinje: Pančur Slavka, Grill Slavka, Golob Stanko. — Metlika: Zevnik Fani, Majzelj Ivan. — Mirna peč: Rozman Jožica. — Moravče: Berlot Jer., Kos Zlata, Pustotnik Ivo, Tome Tea. — Mošnje: Kocjančič Slavko. — Murska Sobota: Bajlec Lučko. — Naklo: Jošt Iv., Lavrič Ivo, Legat Jožef, Križaj Fr., Tomazin Jan., Tomazin Mira, Poklukar Jožica, Kenda Tina. — Novo mesto: Avbar Avg., Kuček Vera, Slapničar Peter, Adamič Vojko, Gajeta Krist., Meršol Babuš. — Nova Stifca: Slatnišek Berta, Rihter Alojzija, Gluk Amal., Zerovnik Mar., Pikel Mar. — Orehovica: Guštin Miha. — Poljane nad Sk. L.: Dolenc Jože, Kovač Al., Kristan Marinka — Pečovnik: Brečko Mar., Gajšek Mar., Krolf Ana, Krolf Cecil. — Petrovče: Hauptman Tončka. — Podbrezje: Petek Edi. — Podnart: Javor Fr. — Polhogradec: Plestenjak Než., Čamernek Fr. — Predoslje: Lukanc Ana, Likozar Tinka. — Primsko pri Kranju: Beguš Ivanka, Naglič Darinka. — Primskovo pri Litiji: Zaletel Alojzija, Možina Ana. — Gor. Radgona: Kauran Giz. — Radovljica: Remeč Joža, Zupan Ivanka, Teran Jože, Zerovec Jože, Rotar Stanko in Franci, Hribovšek Pavla in Lojzka, Korenjak Anica, Horvat Sonja, Bulovec Hel., Vurnik Krist., Resman Cirilka, Pristovnik Anica. — Rajhenburg: Kop Ivan, Pušnik Jožef, Kozole Konrad, Novak Jud. — Rakitna: Kovačič Jože. — Rečica ob Savi: Stiglič Maksi, Veninšek Jožica. — Ribnica: Čampa Roza, Majer Ivan, Pirkovič Metoda, Škrabec Ela. — Rožni dol: Meglič Ivanka, Krapš Anica, Slačar Stanko, Jakša Antonija, Košir Slava, Avsec Mar., Marolt Mira. — Selca: Kokalj Fr., Rotvar Francka, Potočnik Tončka, Klemenčič Mar., Hajrihar Ivica, Pegam Milka. — Semič: Kokošar Mim., Balta Anica. — Senovca: Savine Fanika. — Senovo: Golob Anica, Krajin Boza. — Slovenj Gradec: Breznik Ter. — Slovenska vas: Krauland Konrad. — Sostro: Kocjančič Franc, Bitenc Al. — Sovodnje: Podobnik Angela, Drenek Cilka, Jereb Marica. — Stare Fužine: Škantar Mar., Rožman Til., Zalokar Ant., Mikelj Stefka, Rozman Tonček, Hodnik Stanko, Pekovec Ivana, Meneinger Martin. — Stari trg ob Kolpi: Rade Mila, Verderber An. — Stari trg pri Rakeku: Ravšelj Fr., Ravšelj And. — Stična: Baltič Milan, Jakoš Anica, Janežič Ter., Lazar Iv., Lazar Nikolaj, Medved Lojzka, Roglič Ida, Gorišek Pepca, Gruden Ivanka, Čož Iva, Zajec Malči, Lesjak Francka, Strmole Iv., Erjavce Milan, Janežič France, Jordan Bož., Vahčić Alek., Miklič Gabrijela. — Stožice: Vrečko Zvonka. — Stogovci: Mai Roz., Nemeš Mar., Leš Ana. — Stranjo: Humar Al., Pirc Iv., Pirc Stan., Stritof Fr., Zmitek Ant., Burja Pepca, Martine Slavka, Uršič Francka Brezovič Stan., Turnšek Fr. in Ang., Balantič And., Kramar Lad., Ajdovec Mar. — Stražišče pri Kranju: Čof Mar., Juvan Justina, Rebolič Stefka, Rant Vlasta, Kemperle Ernestina, Trilar Stanislava, Bajželj Stanko, Kavčič Iv., Berčič Mara, Drinovec Ana. — Straža: Dular Dragica, Kolenc Mil., Senica Mar., Medič Mar., Bus Mar., Počrvina Zinka, Glavan Mirko. — Studenci: Zigon Mar. — Škofja Loka: Gartner Ant., Smid Roman, Kocjan Mar., Prevodnik Jože, Berčič Julijana in Vinko, Kovačič Marinka, Košir Vlada, Zaletel Roman. — Smartno pri Kranju: Bajželj Ivanka, Lesičnik Jože, Teplina Valentina, Silar Mar., Sifer Jel., Valjavec Evg., Vrhovnik Ivana, Bajželj Tončka, Juvan Francka, Križnar Pavla, Trilar Marjan, Sever Mat. — Smartno pri Litiji: Knapič Mar., Oven Jožefa, Rainer Marko. — Smartno pod Smarno goro: Podgoršek Ivanka, Suštar Ciril, Suštar Raf., Pirnat Leop. — Smihel pri N. m.: Majzelj Karmen, Pintarič Min., Prine Jožica, Mirtič Mil., Lapanja Silva. — Stalcarji: Vrablič Zora. — Talčji vrh: Spreicer Amal., Pejšak Ter., Petrič Amal. — Teharje: Verdev Jožefa, Stor Martin, Zidar Matil. — Sv. Trojica: Lajavec Mar. — Trzin: Jemeš Jan., Orel Mir., Zandar Mar., Kmetič Ver., Pirnat Miha, Kečelj Ela. — Tunjice: Smidovnik Tončka, Štupar Stanka. — Vavta vas: Bučar Alojzij, Šali Jože, Jakše Tončka, Picelj Tina, Berdavs Jože, Brkovec Duš., Pirc Irena, Kren Hilda. — Vel. Poljane: Adamič Fanika, Novak Danijela, Novak Marica, Kaplan Stefka, Jamnik Cvetka, Andolšek Anica, Peterlin Marica, Ambrožič Mar., Gregorič Ana, Ant. in And. — Veleosov: Zorman Jan., Zorman Mar. — St. Vid n. Lj.: Bernik Fr., Bezlaj Fr., Hren Ivanka, Jaklič Fr., Magister Mil., Mrčun Iv., Naglič Jože, Nemanič Stan., Novak Mar., Sadar Duš., Senčar Fr., Sitar Jože, Snoj Mar., Strukelj France, Vehovec Lud., Vidic Janez, Kajzer Jan., Vreček Jan., Kimovec Dora, Novak Anica, Pleteršek Elfrida, Goljar Jan., Mandelj Jože, Briški And., Studen Stanko, Brezovešek Fr., Rihar Vinko. — Visoko: Debeljak Ivica. — Vrhnika: Dobrovolje Marko, Hren Barica, Hren Majda, Hren Mar., Japelj Jan., Knapič Jan., Kenk Božidara, Levč Ivanka, Oblak Marta, Petkovšek Cirila, Rihar Alojzija, Trček Francka, Kunstelj Lovro, Brglez Vinko, Grom Ivanka, Boh Mar. — Zagorje ob Savi: Zeleznik Nada. — Zelimlje: Virant Ana. — Zeleznik: Kokalj Terezija, Zupane Jožef.

Nadaljevanje na 4. strani.

Uganke

»Vrtec«

št. 8

Pet ugank so rešili: Sv. Andraž pri Velenju; Jelen Mar., Melonšek Jožica, Kranjc Nuška, Ograjenšek Amalija, Praprotnik Slavka, Praprotnik Terezija, Uratnik Pavla, Uratnik Justika, Uratnik Slavica. — Begunje pri C.; Cimperman Milka, Meden Francka, Mrak Ivana, Debevec Bernarda, Drenik Anica. — Begunje pri Lescah; Hrovat Antonija. — Bistrica pri Podbrezju: Aljančič Mar. — Biatna Brezovica: Gregorka Valentina, Lenarčič Mar. — Bled: Knaflič Vida, Vrhunc Alojzija, Zupan Mar., Kovač Betka. — Bohinjska Srednja vas: Sodja Minka. — Blejska Dobrava: Razinger Val., Sodja Hel. — Borovnica: Telban Rozi. — Breže pri Rib.; Govže Danica. — Brod pri Krki: Nečemer Al. — Celje: Štefani Tatj., Vomberger Zof., Wagner Veno. — Cerklje: Vomberger Zofka, Lužovec Ivan. — Češnjica pri Zelezniških: Polajnar Ant., Polajnar Pet., Thalar Minka. — Črni vrh pri Polh. Gr.: Burjek Janko, Koprivec Janko, Kržišnik Francka, Božnar Rud. — Črnomelj: Debeljak Miloš, Belko Janko, Bizovičar Mar., Bohte Pepca, Čerar Ant., Čurk Mar., Debeljak Miloš, Gašperič Tončka, Gorupič Albina, Gregorič Danica, Hutter Mimica, Jakša Nežka, Jerman Pavla, Jerman Stanko, Klepec Zvonko, Kolbezen St., Koren Ivan, Kramarič Janko, Kure Ter., Lajč Cvetko, Majerle Kat., Malešič Kat., Medoš Boris, Mišica Pepca, Papež Janko, Pesdire Martin, Planinc Mirko, Planinc Ad., Plevnik Mici, Setina Zvonka, Bezelj Joško, Sterk Mimica, Spreicer Martin, Svajger Anica, Verderber Pepca, Vrščaj Zvonka, Spah Marija, Zupančič Viktor. — Dešen pri Moravčah: Firm Ang., Lavrič Minka. — Dobrava-Vintgar: Sodja Rud. — Dobrova pri Lj.: Vrhovec Ivanka, Zalaznik Ivica, Sebenik Roz. — Domžale: Kovač Lud. — Dražgoše: Kavčič Krist., Kavčič Vera, Pintar Ivanka, Pintar Janko, Zupane Mar., Lotrič Stana. — Draževnik pri Dobrovi: Kušar Rez. — Gorenja vas pri Sk. L.: Oblak Ljud., Osredkar Ana, Razpret Mar., Pustavrh Maks. — Gorice pri Golniku: Gros Roz. — Gorjuše pri Boh. Bistrici: Zupan Rez. — Gradac v Beli Krajini: Strukelj Iv. — Gradec pri Litiji: Babič Danica. — Holmec pri Prevaljah: Podričnik Ivana. — Hrastje: Pintar Režika. — Sv. Jakob ob Savi: Lukežič Fr. — St. Janž na Drav. polju: Premrl Stefan. — Ježica: Avbelj Lud., Bezeljak Lud., Jakopič Tončka, Kmetič Alojzij, Kovačič Stanko, Pajsar Alojzij, Selan Franc, Zatljar Kancijan, Jeras Mar., Kunavar Slavica, Kušar Karel, Sitar Marija, Tesovnik Vik. — Jurka vas: Fitolt Dom. — Kamnik: Medved Stefka, Ogrin Fr., Ogrin Jožica, Potokar Zinka. — Kamna gorica: Štefelin Ivanka, Pogodnik Minka, Eržen Marija. — Kočevje: Čerk Silva. — Komenda: Žnidar Francka. — Kranjska gora: Mertel Krist., Podlipnik Zofka, Golovcin Vera. — Kranj: Černe Pavel, Gorenc Franja, Gorgane Karel, Malovrh Milan, Rupret Martina, Zupan Slavka. — Križe: Leben Marinka, Drob Tilka, Fink Marta, Plajbec Mihaela. — Ljubljana: Bidovec Darija, Čuha Iv., Devetak Majda, Gašperič Valentina, Glažar Tine, Grobelskec Viki, Knez Staša, Lampič Milena, Mehle Ter., Pacheiner Vlasta, Por Pavel, Sedevidič Sr., Senegačnik Majda, Simand Slavica, Zabrice Branko, Žnidaršič Joško, Stepec Bogdan, Štefanič Peter. — Leace: Prešeren Jer. — Litija: Bračko Vojica, Dobravec Tinka, Kragelj Luc., Prašnikar St., Samsa Eva. — Sv. Marijeta pri Ptujju: Horvat Liza, Plohi Eliz., Prelog St., Žitnik Mar. — Sv. Marko: Dermovšek Marija. — Maribor: Hiter Erika, Pen Franc, Požarnik Joško. — Mekinje: Benkovič Marjan, Iskra Ančka, Malešič Pavelca, Stele Helena, Uršič Tončka. — Mežica: Brundula Vlasta, Grauf Jožef. — Mirna peč: Kovačič Ladko. — Moravče: Gruden Anica. — Notranje gorice: Korosec Jože, Dežela Marjeta. — Podgrad: Marnhelič Ivan. — Podturn p. N. m.: Pelko Anica, Picelj Malči, Tisovec Franc, Stravs Tilka. — Poljane pri Ortnoku: Andolšek Matija, Janko Verica, Zgajnar Milka, Ambrožič Tina, Pirnat Ciril. — Poljane nad Sk. L.: Luznar Antonija. — Prebnašovo pri Kranju: Aljančič Stanko. — Primskojevo pri Kranju: Finšgar Peter, Stare Boris. — Rače pri Mariboru: Ribič Karel. — Rakitna: Rot Anton. — Ribnica: Merhar Stefanja, Mohar Mar., Kaplan Franc. — Bove: Benko Joško. — St. Rupert: Malenšek Justina. — Sebenje pri Križah: Perne Ang., Ribnikar Ana in Leopolda. — Sela pri N. m.: Zefran Milka. — Selca nad Sk. L.: Božič Franc, Čenčič Franc, Gažjar Francka. — Sevnica: Setina Rožica. — Sneberje: Podobnik Ivan. — Stična: Eržen Ivan, Škofec Cvetka. — Stranje: Balantič Jožef, Potočnik Mihaela, Potočnik Mar., Uršič Stefka, Pavlin Ang. — Stopiče pri N. m.: Može Martina, Zagar Darinka, Zagar Milan, Kastelic Anton, Golobič Franc. — Stožice: Dečman Lovro. — Stražišče pri Kranju: Frantar And., Hafner Just., Strukelj Milan. — Studeno: Preve Lojze. — Suba: Miškar Jožica. — Šenčur pri Kranju: Bukovnik Než., Bulovec Anica. — Skofja Loka: Matek Magda, Porenta Francka, Oblak Ljud., Strojnar Roza, Sink, Alojzij, Tramte Dorica, Triller Mici, Zakotnik Anica. — Slovenj Gradec: Gnamuš Marjan. — Smihel pri N. m.: Aboinar Marija, Ambrož Francka, Baumkrat Karolina, Bukovec Zora, Čunk Mira, Damjanovič Mara, Dijak Ivanka, Dobnikar Marinka, Rangus Vera, Senica Milka, Staniša Mar., Sorli Cvetka, Zagore Mimica, Zaletelj Jul. — Smartno pri Kranju: Drakaler Vinko, Volčič Ang., Bajželj Fr. — Smartno pri Litiji: Nograšek Jožica, Škoda Ana. — Smartno pod Smartno goro: Cedilnik Cecilija, Letnar Mar. — St. Vid n. Lj.: Jenko Tina, Kovač Mar., Kozamernik Anica, Krmelj Anica, Merhar Justina, Smrtnik Stefka, Tropan Mar., Strle Stanislava, Škof Mar., Zaletelj Vinko, Zebovec Stanislava. — Vrhnika: Berglez Mar., Dobrovec Alojzij, Petavs Maks. — Toplice pri N. m.: Planinšek Just. — Topola pri Begunjah n. C.: Kranjc Anton. — Topole pri Selcah n. Sk. L.: Solar Janko. — Trbovlje: Mahnič Mar. — Tržišče: Belhar Jožica, Godnov Breda, Grassmajer Lud., Habjan Nikolaja, Jankovič Marta, Mrak Matilda, Rihtaršič Mimica, Rogelj Peter, Aljančič Stefan. — Zagorje ob S.; Kržišnik Viljem, Ložinšek Mar. — Žabnica: Kuralt Martina. — Zelimlje: Glinšek Jan., Jeršin Pavla, Podlogar Marija, Zgone Anton in Zgone Joško.

Štiri uganke je rešilo 61, tri uganke 13, dve uganki 1, po eno uganko 3 reševalci. — Brez imena ali kraja je bilo 11 reševalcev. Prepozno poslalo 8.

Izrečani so bili: Bolts Anketja, Semič; Krausand Helmut, Kočevje; Aleš Miroslav, Ljubljana; Terza Jože, Radovljica in Zupane Jožef, Zelezulki.